

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**ÖĞRETMENLERİN GİRİŞİMCİ ÖĞRETMEN
DAVRANIŞLARI ALGILARI İLE OKULLARDA HAYAT
BOYU ÖĞRENME KÜLTÜR ALGILARI**

Halime ATİK

DENİZLİ 2023

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**ÖĞRETMENLERİN GİRİŞİMCİ ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARI
ALGILARI İLE OKULLARDA HAYAT BOYU ÖĞRENME KÜLTÜR
ALGILARI**

Halime ATİK

Danışman

Prof. Dr. Kazım ÇELİK

TEŞEKKÜR

Kıymetli hocam danışmanım Kazım ÇELİK Hoca'ma,
Sevgili eşim Ramazan ATİK'e,
Sevgili kızım Ebrar Sude ATİK'e,
Sevgili oğlum Ömer Kayra ATİK'e,
Beni dünyaya getiren ve her daim varlıkları ile güç bulduğum sevgili annem Şehri
İLBAY'a ve değerli babam Süleyman İLBAY'a
şükranlarını arz ederim....

Halime ATİK

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi, Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Halime ATİK

ÖZET

Öğretmenlerin Girişimci Öğretmen Davranışları Algıları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültür Algıları

ATİK, Halime

Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri ABD,

Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

Proje Danışmanı: Prof. Dr. Kazım ÇELİK

Ocak 2023, 65 sayfa

Bu araştırma ile Denizli ili 2021-2022 Eğitim yılında Denizli ili merkez ve taşra ilçelerinde halk eğitim merkezlerinde çalışan öğretmen ve usta öğreticilerin girişimci öğretmen davranışları ve hayat boyu öğrenme kültür seviyelerinin tespit edilmeye çalışılmıştır. Betimsel ve tarama modelinde olan bu çalışmada kolay ulaşılabilir örneklem ile 252 öğretmen ve usta öğretici-ücretli öğretme ulaşılmıştır. Araştırmada kişisel bilgiler formu, “Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürü Ölçeği” ve “Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeği” olarak üç ölçek kullanılmıştır.

Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine yönelik algılarının bütün boyutlarda ve genel olarak “Yüksek” derecede olduğu tespit edilmiştir. En yüksek düzey anadilde iletişim yeterliği olup bunu sırasıyla dijital yeterlikler, öğrenmeyi öğrenme yeterliği, girişimcilik yeterliği, matematiksel ve bilim-teknolojide temel yeterlikler ve yabancı dilde iletişim yeterliği izlemektedir. Öğretmenlerin girişimcilik algılarında ise en yüksek ortalamanın inisiyatif alma olup bunu sırasıyla fırsatları tanıma, risk alma izlemiştir. Genel girişimcilik özelliklerinin yüksek derecede olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının yaş, kıdem, medeni durum ve eğitim düzeylerine göre farklılık göstermediği ancak cinsiyet, branş ve çalışma pozisyonuna göre farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürü arasında boyutlar arasında düşük ve orta düzeyde olmak üzere pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Hayat boyu, girişimcilik, öğrenme, risk, halk, eğitim

İÇİNDEKİLER

PROJE ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ETİK BEYANNAMESİ	v
ÖZET	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	xi
BİRİNCİ BÖLÜM – GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi	3
1.1.2. Alt Problemler	3
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM – KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Girişimci Öğretmen Davranışları	5
2.2.1. Yüzyıl Becerileri Arasında Yer Alan Girişimcilik Becerisi	7
2.3. Girişimci İnsanın Özellikleri	7
2.4. Girişimciliği Etkileyen Ölçütler	8
2.5. Girişimcilik Eğitimi	11
2.6. Öğretmen Girişimciliği	12
2.7. Hayat Boyu Öğrenme	16
2.8. Yaşam Boyu Öğrenme Beceri ve Yeterlikleri	18
2.9. İlgili Araştırmalar	22
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM – YÖNTEM	24
3.1. Araştırmanın Modeli	24
3.2. Evren ve Örneklem	24
3.3. Veri Toplama Aracı	25

3.4. Verilerin Toplanması	26
3.5. Verilerin Analizi	26
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - BULGULAR VE YORUMLAR	28
4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular	28
4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	28
4.2.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	29
4.2.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	42
BEŞİNCİ BÖLÜM - TARTIŞMA VE ÖNERİLER	44
5.1. Tartışma ve Sonuç	44
5.2. Öneriler	46
KAYNAKÇA	47
EKLER	53
ÖZGEÇMİŞ	56

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Katılımcı Öğretmenlerin Özelliklerine Göre Dağılımları	24
Tablo 3.2. Verilerin Basıklık ve Çarpıklık Analizi Sonuçları	26
Tablo 4.1. Öğretmenlerin Girişimci Öğretmen Davranışları ve Alt Boyutları Algıları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültür ve Alt Boyutlarına İlişkin Algıları	28
Tablo4.2. Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	30
Tablo4.3. Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Yaşa Göre Karşılaştırılması	31
Tablo4.4. Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Kıdeme Göre Karşılaştırılması.....	32
Tablo4.5. Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması.....	34
Tablo4.6. Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.....	35
Tablo4.7. Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Branşlarına Göre Karşılaştırılması.....	36
Tablo4.8. Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Çalışma Pozisyonlarına Göre Karşılaştırılması	41
Tablo 4.9. Öğretmenlerin Girişimci Öğretmen Davranışları İle Okullarda Hayat Boyunda Öğrenme Kültürü Arasındaki İlişkinin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	42

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Yaşadığımız 21. Yüzyılın çalışma yaşamında bireyselleşme ve rekabeti arttırması hayat boyu öğrenmeyi zaruri kıldığı gibi girişimciliği de körüklemiştir. Değişen şartlar, bilgi ve teknoloji beraberinde yaşam boyu öğrenme ve öğrenmeye açık olmayı hayatın bir parçası haline getirmiştir. Bunun yanında yaşamın fırsatlar sunması, ağırlaşan hayat şartları gibi durumlar ise girişimciliği teşvik eder hale gelmiştir. Bu çalışmada öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları algı düzeyleri ve bunun öğretmenlerin kişisel özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği ve öğretmenlerin okullarda hayat boyu öğrenme kültür algıları ve bunun öğretmenlerin kişisel özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği ile öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültür algıları arasındaki ilişki düzeyi tespit edilmeye çalışılacaktır.

Çalışmanın bu bölümünde problem durumu, problem ve alt problemler, amaç, önem, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Öğrenmenin yeri zamanı ve yaşı yoktur düşüncesinden hareketle artık 21. Yüzyılda hayat boyu öğrenme temel felsefe haline gelmiş durumdadır. Çünkü gelişmenin sürekli olduğu ve küreselleşmenin arttığı günümüzde sürekli öğrenme ve yenilenme zaruret halini almıştır. Bunun en kısa ve kolay yolu eğitimin sürekliliği ile olmaktadır. Eğitimin açık sistem olması gelişme ve değişimlerden çok kolay etkilenmesine ve ayak uydurabilmesine imkan sağlamaktadır (Ergün ve Çelik, 2019). Eğitimin bu yönü eğitimin çok yönlü çok fonksiyonlu her zaman ve her yerde yapılabilir olma ve sorunların çözümünde anahtar rolü üstlenmesine neden olmaktadır. Eğitimin sürekli yenilenme ve değişimlere kapı aralaması eğitimin yaşam boyu sürmesine hem imkan sağlamakta hem de değişimleri entegre ederek kendini yenilemesine imkan sunmaktadır.

Eğitim insan yaşamında en temel becerilerin edinilmesine imkan veren yaşamın devamını sağlayan iletişimini geliştiren kazanımların aktarılması süreci olarak görülebilir. İnsan yaşamı sürekli gelişmekle birlikte alışkanlıklar, ilgi, eğilim, düşünceler ve değerlerin oluşumu ve aktarılması eğitim ile daha sistematik biçimde yapılabilmektedir. Yaşam boyu öğrenmenin en temel unsurlarından biri bilgidir ve bilgi günümüzde sürekli değişmekte ve vazgeçilmez bir değer olarak varlığını sürdürmektedir. “Bilgi en üstün

ekonomik kaynağa, hammadleden daha önemli ve çoğu zaman da paradan da daha önemli bir kaynağa dönüşmüş bulunmaktadır. Bir ekonomik çıktı sayılan enformasyon ve bilgi artık otomobillerden, petrolden, çelikten ya da sanayi çağının herhangi bir ürününden daha önemlidir” (Ata, 2006).

Dünyada yaşanan gelişme ve değişmelere ayak uydurmak için hayat boyu öğrenme eğiliminin sürmesiyle birlikte insanların girişimci bir ruha sahip olmaları ve bilgi, teknoloji, entegrasyon, iletişim gibi bilgi toplumunun özelliklerine sahip olmalarını gerektirmektedir. Bilgi toplumunun göstergeleri olan “bilgiyi ve teknolojiyi kullanabilme ve üretebilme, araştırma yapabilme, sorun çözebilme, doğru karar verebilme, eleştirel ve yaratıcı düşünebilme” gibi becerileri kazandırması beklenmektedir. Bu beceriler en kısa ve en kolay biçimde eğitim ile mümkündür. Bunun başarılmasında uygulanan öğretim programı, öğrencinin nitelik ve hazır bulunuşlukları ile bu işin mimarı öğretmenlerin nitelikleri belirleyici etkiye sahiptir (Sağlam ve Kürüm, 2005).

Girişimcilik temelde kişilerin bireysel çalışmaları olarak görülebilir. Ancak bu bireysel çaba zamanla örgütsel girişimciliğin temeli ve öncülü şeklinde de değerlendirilebilir (Mustafa vd., 2018). Girişimcilik; “fırsatları tanıma, inisiyatif alma ve risk alma kapasitesine sahip girişimci ruhlu bireylerin değişim ve yenilik odaklı aktif eylemler” şeklinde ifade edilebilir (Valenciano vd., 2019). Girişimcilik aynı zamanda yenilikçi olma, reaktif olma, risk alma, cesaret gibi farklı beceriler ya da özellikler gerektirmektedir. Van Dam’a (2010) göre “girişimci davranış fırsatları tanıma, inisiyatif alma ve risk alma” olarak üç temel ögeyi içermektedir. “Fırsatları tanıma; çalışanların örgüt gelişimini sağlayacak, değer ve değişim yaratma potansiyeli olan yenilikleri arama ve fark etmedir. İnisiyatif alma; örgüt içinde proaktif bir şekilde keşfedilen fırsatların değerlendirilmesi, ortaya çıkan problemlerin çözülmesi ve bireysel hedeflere ulaşılmasına yönelik davranışlardır. Risk alma ise örgütün gelişimine yönelik gerçekleştirilen bütün bu süreçlerin oluşturacağı potansiyel risklerin hesaplı bir şekilde üstlenilmesi” ve tolere edilmesidir.

21 yüzyıl gerçeği olan yaşam boyu öğrenmenin sürmesi ve bu çerçevede öğretmenlerin girişimcilik algılarının birlikte ele alınması gerekmektedir. Ancak alan yazın taramasında bu iki konuyu birlikte ele alan çalışmaya rastlanılmamış olması da konunun ele alınması gerektiğini göstermektedir.

1.1.1 Problem Cümlesi

Araştırmada, “Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları algıları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültür algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” şeklinde belirlenmiştir.

1.1.2 Alt Problemler

Alt problemler ise şunlardır.

1. Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ve alt boyutları algıları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültür ve alt boyutlarına ilişkin algı düzeyleri nedir?
2. Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ve alt boyutları algıları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültür ve alt boyutlarına ilişkin algıları; kişisel değişkenlerine (a) Cinsiyet, b) Yaş, c) Kıdem, d) Medeni durum, e) Eğitim düzeyi, f) Branş, g) Pozisyon göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ve alt boyutları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürü ve alt boyutlarına ilişkin algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile 2021-2022 eğitim öğretim yılında Denizli ili Merkez ve taşra ilçelerinde Halk eğitim merkezlerinde görev yapan öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algıları ve bu algılarının kişisel değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bununla birlikte öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algıları arasındaki ilişki düzeyinin tespit edilip orta konulması da amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

21. yüzyıl yeterlikleri içinde yer alan hayat boyu öğrenme gerekliliği öğretmenlik mesleği açısından vazgeçilemez nitelikte önemlidir. Değişime ayak uydurma canlı bir organizma gibi eğitim örgütlerinin sürekli değişime uyumu vazgeçilmez gerekliliktir (Bostancı, , Çelik,ve Kahraman (2017. Öğretmenlerin halk eğitim merkezlerinde çalışıyor olmaları ve kursiyerlerin yetişkin, meslek sahibi ve gelişimlerini sürdürme eğilimleri yüksek olanlardan oluşması öğretmenlerin hayat boyu öğrenmeye karşı daha hassas ve istekli olmalarını gerektirmektedir. Bununla birlikte halk eğitim kurslarının bir kısmının meslek edindirmeye yönelik olması, buradan alınan belgelerin girişimcilikte işe

yaraması ve katma değer yaratması girişimcilik özelliklerinin de güçlü olmasının katma değer yarattığını göstermektedir. Hayat boyu öğrenmeye ilişkin halk eğitimlerde görev yapanlarla ilgili çalışmayla karşılaşılmadığı gibi hayat boyu öğrenme ve girişimcilik ilişkisinin ele alındığı çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışma alandaki boşluğun doldurulmasına ve alan yazına katkı sağlaması bakımından önemlidir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmanın varsayımları şunlardır;

- Araştırmaya katılan halk eğitimlerden çalışan öğretmenler ve usta öğreticiler ölçüm araçlarına samimi ve gerçek cevaplar vermişlerdir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin hayat boyu öğrenme ve girişimcilik konularında bilgileri yeterlidir.
- Ölçme araçları araştırmanın amacını ortaya çıkarabilecek ve alt problemlere yanıt verebilecek niteliktedir.

1.5. Sınırlılıklar

- 2021-2022 eğitim öğretim yılında Denizli ili merkez ve taşra ilçelerinde halk eğitim merkezlerinde çalışan öğretmenlerin görüşleriyle sınırlıdır.
- Veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgiler Formu”, “Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürü Ölçeği” ve “Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeği” kullanılacaktır.
- Araştırma, konuyla ilgili literatür taraması ve katılımcıların ölçme aracına verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Yaşam boyu öğrenme: Bilgiyi, beceriyi ve yeterlikleri iletme amacıyla kişisel, sivil, sosyal ve iş ile ilgili perspektiflerden yaşam boyunca yürütülen tüm öğrenme faaliyetleridir (Avrupa Komisyonu, 2015).

Öğretmen Girişimciliği: Öğretmenlerin görevlerini yaparken girişimci gibi davranma yetenekleridir (Neto vd., 2019).

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, konuya ilişkin alan yazın taramasında ve bu alanda yürütülmüş ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Girişimci Öğretmen Davranışları

Bugün teknolojinin hızlı ve devamlı olarak ilerlemesi toplumların pek çok bakımdan değişimine sebep olmuştur. İnsanların bu değişimlere uyum sağlayabilmeleri, teknolojiye yetişebilmeleri, çok hızlı üretilen bilgiler arasından doğru bilgiyi bulup bir senteze ulaşabilmeleri, değerlendirebilmeleri, öğrendikleri bilgileri reel hayatta kullanarak bir ürüne dönüştürebilmeleri sahip oldukları temel bilgi ve yetilerle mümkün olmamaktadır. Bu noktada birtakım üst düzey yetenek ve yeterliklere gereksinim duyulmaktadır. İçinde bulunulan bilgi döneminde kişilerin sahip olması gereken bu yetenek ve yeterlilikler 21. Yüzyıl becerileri biçiminde adlandırılmaktadır (Anagün, vd., 2016). Bu becerilerden biri olan girişimcilik becerisi bugünün dünyasında popülaritesini günden güne artırmaktadır (Öztürk, 2020). Bunun yanında dünya nüfusunun hızla artış kaydettiği günümüzde sınırlı çalışma alanları dolayısıyla işsizlik en öne çıkan sosyal problemlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan birçok ülkenin 2020 yılı işsizlik oranlarındaki yükseliş dikkat çekicidir (TradingEconomics, 2020). Türkiye için ele alındığında bu durum, genel işsizlik oranının %12.20, genç işsizlik oranının ise %24.40'a kadar arttığı tespiti yapılabilmektedir. Bu noktada yeni istihdam alanlarının meydana getirilmesi önem arz etmektedir. Üstelik işsizlik problemi zincirleme etki yaparak suçun, terör ve şiddetin artış göstermesine, göçlerin artmasına sebep olmaktadır (Çalışır, 2019). Yeni iş alanlarının meydana getirilmesi ise insanların istihdamlarını kolaylaştıracak bilgi ve yetenekleri de kapsayan niteliklerle donatılmasını mecburi kılmaktadır. Sözü edilen niteliklerin ilki girişimci özelliklerdir. (Deveci, 2016).

21. yüzyıl becerileri arasında yer alan girişimcilik becerisi yakın zamana gelinceye değin çoğunlukla mesleki eğitim liseleri, mühendislik, işletme ve ekonomi gibi alanlarda eğitim gören öğrencilere kazandırılmaya çalışılan bir beceriyken bugün, eğitimin tüm basamaklarının müfredatlarında bulunmaya başlamıştır (Çalışır, 2019; Deveci, 2016). Nitekim son zamanlarda eğitim alanında girişimcilik üzerine yapılan incelemeler hız kazanmıştır.(Öztürk, 2020). Bunun sebebi, girişimciliğin 21. Yüzyıl'ın

önemli becerilerinden birisi olarak görülmesidir. Bu beceri şekli ekonomik bir beceri olmasının yanında aynı zamanda bir sosyal beceridir (Akar ve Üstüner, 2017). Girişimciliğin bir sosyal beceri olması insanların kendilerini ilgilendiren sorunların dışında çevrelerinde bulunan sorunlarla da ilgilenmeleri onları çözüme ulaştırmak için gayret içine girmelerini gerekli kılmaktadır (Çavdar, vd., 2018). Bu durumsa girişimciliği farklı bir ortama taşımaktadır. Ancak yapılan literatür incelemesinde konu çerçevesinde okul öncesi öğretmen adayları ile yürütülen sınırlı sayıda çalışma tespit edilebilmiştir (Tican, 2019). Bu durum Ataseven ve Mentiş (2019) tarafından yapılan çalışmada da ortaya konulmuş, girişimcilik meselesi ile ilgili lisansüstü seviyede en az çalışmanın okul öncesi eğitimi alanında yapıldığı görülmüştür. Ayrıca girişimcilikle ilgili öğretmen adayları ile yapılan çalışmaların neredeyse tamamının nicel çalışmalar olduğu görülmüştür (Ataseven ve Mentiş, 2019). Bu durum girişimcilik konularını içeren okul öncesi öğretmen adayları ile gerçekleştirilecek nicel verilerin, nitel verilerle desteklendiği çalışmaları daha önemli şekle getirmektedir. Bu çalışmada okul öncesi öğretmen adaylarının girişimcilik kavramı ile ilgili görüşleri ve sahip oldukları girişimciliğe dair özellikleri incelenmiştir. Öte yandan iki farklı üniversitede öğrenim görmektedir olan okul öncesi öğretmen adayları karşılaştırılmışlardır. Dolayısıyla çalışmayla ulaşılan sonuçların önem arz ettiği ve araştırmacılara farklı bakımlardan destek olacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan girişimcilik niteliklerinin öğretilebilir olduğu ve kişilere öğrenme ortamlarında verilebildiği de bilinen hususlardandır (Deveci, 2017; Uygun ve Güner, 2016). Literatürde insanların ne kadar erken yaşta girişimcilik ve yenilikçiliğe maruz kalmaları hâlinde, gelecekte girişimci bir kariyere sahip olma ihtimallerinin de artacağı ifade edilmekte, erken yaşlardan itibaren çocuklara girişimci yeteneklerin kazandırılması gerektiğine dikkat çekilmektedir (Çalışır, 2019; Deveci, 2016). Bu sebeple çoğu ülkede küçük yaşlardan itibaren girişimcilik eğitimleri verilmektedir. Böylece girişimcilik kültürünün geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır. Bu durumun sonraki yıllarda istihdama önemli katkılar sağlayacağı tespit edilmektedir (Uğur, 2015). İsveç'te ulusal okul öncesi programına, 2010 yılında başlayarak dahil edilen girişimcilikle ilgili hususlarla çocukların girişimcilik yeteneklerinin teşvik edileceği belirtilmektedir. Ayrıca çocuklarda merak duygusunun da aratacağı ve ilgi alanlarında bir zenginlik meydana geleceği bildirilmektedir. Erikson'un psikososyal gelişim kuramında insanlardaki girişimci niteliklerin girişimciliğe karşı suçluluk evresi olarak bilinen 4-6 yaş aralığında ilerlediği anlatılmaktadır. Bu dönem çocuklar, yaşantılarından bazı sonuçlar çıkarabilecek şekilde düşünmeye başlamaktadırlar (Şahin, 2007). Beş-altı yaş

altı çocukların girişimciliğe dair birçok niteliğe sahip olabilecekleri düşünülmektedir. Ancak okul çerçevesinde bulunan öğrenme ortamlarına dâhil olmaları ile birlikte bu niteliklerin günden güne azaldığı veya unutulabilmektedir. Girişimcilik yeteneklerinin kişilere kazandırılmasında yukarıda değinilen unsurlar okul öncesi dönemi önemli kıldığı gibi bu becerileri öğrencilere aktaracak olan okul öncesi öğretmenlerinin ya da öğretmen adaylarının bu nitelikleri taşıma bakımından yeterlilik düzeyleri de önem arz etmektedir. Çünkü öğrencilerin girişimci özellikleri elde etmelerinde öğretmenlerle birlikte kendilerinin sahip oldukları girişimcilikle ilgili niteliklerini anahtar rol oynamaktadır (Anagün ve Atalay, 2017; Özbilen ve Oklay, 2017).

2.2. 21. Yüzyıl Becerileri Arasında Yer Alan Girişimcilik Becerisi

Uygarlığın ilerlemesinde her zaman önemli bir rolü bulunan girişimcilik kavramı, son yıllarda dünyada hızla değeri artan, çok geniş kapsamlı ve çok boyutlu bir kavramdır (Yıldırım, 2008). Ekonomi, sosyoloji, psikoloji, yönetim ve organizasyon ile işletme yönetimi vb. pek çok alanla arasında bağ bulunmaktadır. Bu yüzden girişimciliğin öznesi durumundaki girişimcilik kavramı farklı disiplinlerin ilgi alanına girmiştir. Üzerinde incelemeler yapılan bir kavram haline de gelmiştir (Yıldırım, 2008). Girişimci ve girişimcilik kavramları birbirlerinden farklıdır. Ancak birbirleri arasında var olan sıkı bir ilişkinin varlığı da göz ardı edilemez (Özkul ve Dulupçu, 2007). Girişimcilik kavramının tanımlanabilmesi için en başta girişimci sözcüğünün ne anlama geldiğinin açıklanması gerekir. Girişimcilik sözcüğü Latince “intare” kökünden gelmektedir. İngilizce “enter” ve “pre” sözcüklerinin birleşmesi ile “entrepreneur” yani girişimci kavramı ortaya çıkmıştır. Girişimcilik kavramı, olaya ya da işe ilk başlayan ya da girişen insan şeklinde belirtilmektedir (Korkmaz, 2000). Kavram olarak ele alındığında girişimcilik, diğer bilim dalları ile olan bağlantısı ve geniş bir kapsama alanına sahip olması dolayısıyla evrensel bir tanımla ifade edilememektedir (Kaya, 2020). Girişimci insanların diğer insanlardan farklı biçimde bazı nitelikleri taşıdıkları bilinmektedir (Deveci, 2016; Kaya, 2020). Bu nitelikler ise “girişimcilik özellikleri” ya da “girişimci kişinin özellikleri” şeklinde adlandırmaktadır. (Deveci, 2016).

2.3. Girişimci İnsanın Özellikleri

Girişimci insanı diğer insanlardan farklı kılan bazı özellikler, girişimci kişinin özellikleri olarak belirtilmektedir (Deveci, 2016). Girişimci insanın özellikleri; iletişim, iş dünyası, sosyal ilişkiler gibi daha birçok alanda etkin ve gerekli davranışları zamanında

ve istenildiği şekilde meydana çıkarılması amacıyla ihtiyaç duyulan özellikler olarak vurgulanmaktadır (Eroğlu ve Dünder, 2018). İlgili literatüre bakıldığında girişimcilikle ilgili olarak bir tek tanım bulunmuyor ise girişimci bir insanda bulunması gereken özellikler bakımından da kesin bir fikir birliğine varılamadığı görülmektedir (Kaya, 2020; Yılmaz ve Sünbül, 2009). Zira insanların hayatlarını sürdürdükleri sosyokültürel ve sosyoekonomik toplum yapıları birbirlerinden farklılıklar göstermektedir (Şirin, 2020). Girişimci bir kişide bulunması gereken nitelikler Eroğlu ve Dünder'a (2018) göre: Sosyal, davranışsal ve kişisel şeklinde sıralanmıştır. Bu özelliklerin bir bölümü davranışsal, bir bölümü sosyal ve diğer bir bölümü ise kişisel özelliklerin kapsamında yer almaktadır. Girişimci bir kişide bulunması gereken temel özellikler Tablo 2.1'de verilmiştir.

Tablo 2.1. *Girişimci Bireyde Bulunması Gereken Başlıca Özellikler*

Kişisel özellikler	Davranışsal Özellikler	Sosyal Özellikler
• Açık görüşlü olma • Çalışkan olma • Hedef odaklı olma • Yenilikçi olma • Fırsatları görme • Kendini tanıma • İleri görüşlü olma • Dinamik olma • Sosyal olma • İçsel kontrole sahip olma	• Risk alabilme • Zamanı iyi kullanma • Bahane üretmeme • Çoğunluktan farklı olma • Öngörülü olma	• İletişim kurabilme • Çalışma gruplarını motive edebilme • Kültürel ve sosyal faaliyetlere katılma • Sorumluluk alma • Sorumluluk ve yetkiyi paylaşma • Çalışma azmine sahip olma

Kaynak Eroğlu, N. ve Dünder, Ş. (2018). Ortaöğretim girişimcilik ders kitabı. MEB: Devlet Kitapları.

2.4. Girişimciliği Etkileyen Ölçütler

Bazı insanların girişimcilik yeteneklerinin diğer insanlara nazaran daha yüksek olduğu bilinen bir gerçektir. Girişimciliği etkileyen ölçütleri açıklayabilmek içi insanları girişim yapmaya sevk eden ya da girişimci olmaya motive eden nedenleri incelemek gerekmektedir (Çalışır, 2019). Girişimcilik için doğuştan gelen bazı kişilik özelliklerine ihtiyaç duyulduğu fikri doğru olarak kabul edilememektedir. Nitekim herkes girişimci olabilir. Ancak bazı kıstasların girişimcilik başarısını etkileyebilme gücünü barındırdığı da bilinmektedir (Özgül, 2021). Girişimci olmak isteyen insanlar, disiplinli çalışma ile

başarılı birer girişimci olabilirler. Bu başarı insanın iradesi ile çevre koşullarına da bağlıdır (Özgül, 2021). Literatürde insanın girişimciliğine tesir eden en önemli faktörler ele alındığında herhangi bir altlık üstlük sırası güdülmezsizin genellikle altta verilen başlıklar altında toplandığı tespit edilebilmektedir (Ataseven, 2016; Çalışır, 2019). Bu başlıklar: Aile ve sosyal çevre, Eğitim ve kültür, Psikolojik (kişisel)faktörler, Hukuki, Siyasi ve İdari unsurlar, Ekonomik faktörler biçimindedir. İnsanlarda girişimcilik ruhunun meydana gelmesinde ve bu ruhun uygulamaya dönüştürülmesinde yukarıda zikredilen her bir ölçüt etki etmektedir.

Girişimciliği etkileyen ölçütler arasında belki de en önemlisi ailedir. Çünkü aile, insanın yaşamında ilk edinimlerini keşfettiği sosyal bir alandır (Akpınar, 2011). Nitekim girişimci insanın sahip olduğu kişilik ve değer sisteminin meydana gelmesinde ve gelişmesinde ailenin rolü yadsınamaz (İraz, 2010). İnsanın erken yaşlardan itibaren ailesinden edindiği eğitim ve diğer kazanımlar insanı hayat boyu etkisi altına alabilmektedir. Bir çocuğun farklı tecrübeler edinebilmesi amacına uygun olarak çocuk, cesaretlendirilmelidir. Yaptığı eylemler desteklenmelidir.

Böylece çocuğun girişimcilik becerilerini ilerletmesine katkı sağlanmış olunacaktır. Ayrıca girişimcilik ruhuyla kendini geliştirmesi noktasında da ilham kaynağı olacaktır. (Akpınar, 2011). Nitekim insanın çocukluk döneminde başlayarak ailesince nasıl yetiştirildiği, aldığı kararlarda ailesinin desteğinin olup olmaması, girişimcilik noktasında ailesinde kendisini etkileyen bir modelin olup olmaması, girişimcilik durumunun ailesi tarafından onaylanıp onaylanmaması insanı girişimciliği noktasında motive eden ölçütler arasında yer almaktadır (Demircan, 2000). İnsan sosyal bir varlıktır. Yaşadığı çağa ve toplumsal koşullara uymak mecburiyetindedir. Girişimciliğin pek çok bakımdan sosyal bir olgu olması toplumsal algıların yanında, sosyal olaylar kişilerin girişimciliğe olan bakışlarını etkilemektedir (Akpınar, 2011). Dolayısıyla toplumdaki girişimci insanların kabul görmesi, onaylanması ve girişimci bir güce sahip olan insanların teşvik edilmeleri, girişimciliği etkileyen sosyal kıstaslar arasında sayılabilir (TÜSİAD, 2002). İnsanın yaşamını sürdürdüğü toplumun kültür yapısı, insanın eğitimin ilk evresinden itibaren öğretmenleri ve akran çevresi gibi öğeler de girişimci insanları etkileyen diğer öğeler arasında yer almaktadır. Öte yandan girişimcilik sürecinde ilgili husus çerçevesinde sahip olduğu bilgi, beceri ve tutumları da girişimciliği etkileyen birtakım donanımlar da söz konusu kıstaslar arasında bulunmaktadır (Döm, 2012). Literatürde cinsiyetin insanların girişimcilik becerilerini etkileme durumunu yansıtan

çalışmalara da rastlanmaktadır. Bu çalışmalarda, erkeklerin kadınlara göre, risk almaya daha eğilimli ve daha istekli oldukları ifade edilmektedir (Alparslan, vd., 2017).

Girişimciliği tesiri altına alan faktörler arasında üzerinde en fazla durulan ölçüt girişimci insanın kişilik özellikleridir (Döm, 2012). Bu noktada girişimci bir insanın kişilik özellikleri yedi madde hâlinde belirtilebilmektedir:

- ✓Kararlarında bireysel sorumluluk üstlenme,
- ✓Riskli olabilecek kararları tercih etme,
- ✓Aldığı kararlardan somut tavsiyelere ulaşma,
- ✓Beyin gücüne odaklanan çalışmaları daha çok yapma,
- ✓Maddi isteklerden kaynağını alan çalışma isteği,
- ✓Geleceği düşünme ve planlama eğilimi gösterme,
- ✓Çalışmalarında profesyonel bir bakış açısına sahip olmadır.

Girişimciliği etkileyen unsurlar arasında yer alan diğer bir unsur da hukuki ve ekonomik faktörlerdir. Konu ile ilgili ortaya konulan çalışmalarda ekonomisi daha istikrarlı olan ülkelerde gelişmiş bir rekabet ortamının bulunuyor olmasının girişimciliğin gelişmesinde önemli olduğu tespit edilmektedir (Döm,2012).

Girişimciliğe etkileyen belki de en önemli öğelerden biri de eğitimidir. İnsanlar, eğitimle girişimcilikle ilgili nitelikleri elde edebilmektedirler. (Akcanca, 2020; Deveci, 2017) Eğitimle başarılı bir girişimci olabilmek için gereksinim duyulan bilgi, beceri ve donanımları elde edebilirler (Akpınar,2011). Ayrıca girişimci insanların toplumun refah seviyesinin artmasına da katkı sağlarlar. Bu yüzden girişimciliğin eğitim sistemlerindeki değeri son yıllarda artış göstermektedir (Kaya, 2020). Ancak formal eğitimde öğrencilere girişimcilik yeteneklerini kazandırmak ve uygun teknik ve eğitsel metotların öğrenme ortamlarında yer verilmesi ile mümkün olabilmektedir (European Commission,2011; 2013). Literatürde girişimcilik eğitiminin aktüel yaşamda sorunları çözebilmede daha fazla etkili olduğunu görülmektedir (Amos ve Onifade, 2013). Bu yüzden eğitimin bütün basamaklarındaki öğrencilere, reel yaşamlarında karşılaşılabilecekleri sorunları girişimciliklerini kullanarak çözebilecekleri ortaya konulmaktadır (European Commission, 2013). Bu açıdan eğitimden beklenen girişimciliğin de içinde yer aldığı 21. Yüzyıl becerilerinin öğrencilere ulaştırılarak öğrencilerin bu becerileri aktif olarak kullanmalarına destek olmaktır (Akcanca, 2020). Bu husus öğretim programları, öğrenci ve öğretmen yeterlikleri vb. daha pek çok durumla birlikte alanda da değişiklik yapılmasına neden olmuştur (Orhan Göksun ve Kurt, 2017; Dağhan, vd., 2017).

2.5. Girişimcilik Eğitimi

Bugün girişimcilik becerisinin doğuştan getirildiğine dair inanış hızla yok olmaktadır. Giriřimcilik eğitim ile kazanılabilir dūřüncesi öne çıkmaktadır. Literatürde tüm insanların girişimci olabileceği, girişimcilik niteliklerinin öğretilebilir olabileceği ve insanlara öğrenme ortamları aracılığıyla aktarılabilceği vurgulanmaktadır (Deveci, 2017; Uygun ve Güner, 2016). Özellikle insanın sahip olduğu girişimci tavır ve davranışların geliştirilmesinde eğitimin önemli olduğu belirtilmektedir (European Commission, 2013). Bu yüzden birçok ölkede olduğu gibi Türkiye’de de öğretim programları güncellenmektedir. Çağın ihtiyaçları doğrultusunda insan yetiştirmek için Türkiye’de 2018 yılında güncellenen öğretim programlarına bakıldığında; öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler arasında girişimcilik becerisinin de yer aldığı görölmektedir. Bu durumda girişimciliğin esasında birçok dersin öğretim programına yansıdığı tespiti de yapılabilmektedir (MEB,2018a; Yurtseven ve Ergün, 2018). İnsanlara formal ya da informal şekilde verilebilen girişimcilik eğitimi dar manada öğrencileri iř dünyasına hazırlamaktır (Deveci; 2016). Giriřimcilik eğitiminin esas amacı ise insanın girişimciliği ile ilgili meydana çıkarılamamış beceri veya yeteneklerin ortaya çıkarılmasına destek olmak ve bu becerilerin veya yeteneklerinin fark edilmesini sağlamaktır (Çetinkaya, vd., 2013). Giriřimcilik eğitimi ile öğrencilere ekonomilerin işleyişine dair özel bilgiler verilmektedir. Ayrıca öğrencilerin kişisel ve profesyonel/iř faaliyetleri için fırsatları hissetme, risk alma, planlama yapma, analiz yapma, iletişim kurma, müzakere etme, organizasyon yapma, takımla ya da yalnız başına çalışma vb. niteliklerin ilerletilmesi hedeflenmektedir. Bunlara ilave olarak kendi başına hareket edebilme, kendini güdüleme ve kararlı olma yeteneklerinin kazandırılması da bu eğitimin amaçları arasındadır (Curth, 2011). Literatürde verilen girişimcilik eğitimlerinin öğrencilerin iř fikri meydana getirme hususundaki algı ve yeteneklerini, girişimci tutumlarını ve öğzgüvenlerini geliştirdiği bilinmektedir.

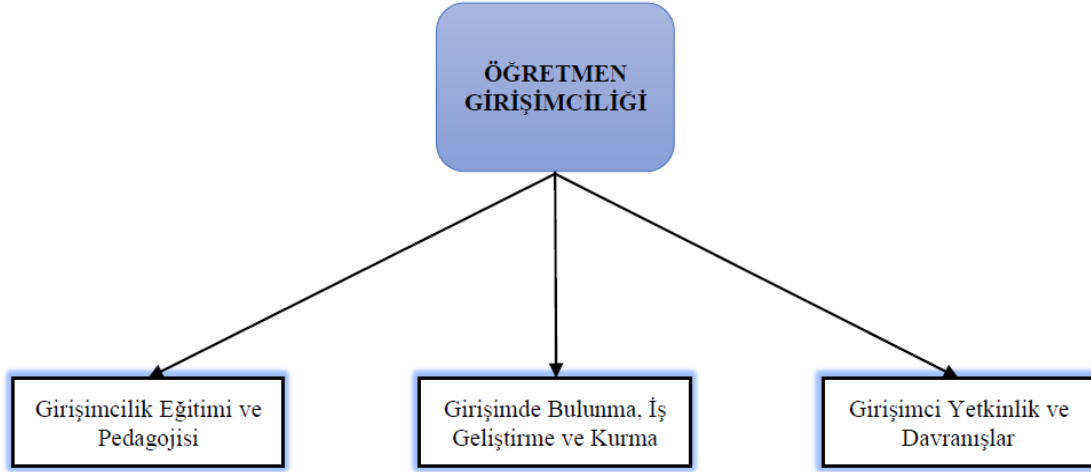
Girişimcilik eğitimine önem veren ölkelerde, bu duruma ilişkin birtakım çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar, girişimcilik faaliyetlerinin ölk sathına yayılması için ihtiyaç duyulan alt yapıların meydana getirildiği ve insanların girişimcilik yeteneklerinin önündeki engellerin kaldırılmaya gayret edildiği ve bu yeteneklerinin ilerletilmesi için önemli çalışmalar yürütöldüğü tespit edilmektedir (Kaya, 2020). Nitekim Türkiye’de eğitimin her kademesinde uygulanacak olan etkili bir girişimcilik

eğitimi sayesinde girişimcilik kültürünün oluşturulması ve geliştirilmesi sağlanabilecektir. Ayrıca insanların girişimcilik noktasında özendirilmesi ve girişimcilik yeteneklerinin geliştirilmesi için gerekli olduğu ifade edilmektedir (Deveci, 2016; İbicioğlu, vd., 2010).

Öte yandan bir yandan formal eğitimde yer alan ve eğitimin farklı kademelerinde bir yandan da öğretmen eğitiminde verilen girişimcilik eğitiminin amacı girişimci insan yetiştirmek değildir. Öğrencilerin girişimcilik ve iş birliği yeteneklerinin geliştiricisi olarak girişimcilik eğitimi, öğretim programları arası derslerdeki bütün materyallerin öğretilmesiyle ilgili olarak düşünme yollarının birleştirilip karşılaştırılabileceği bir yönelimi teşvik etmektedir. Öğrenciler, çeşitli alanlardaki soruların birbiriyle nasıl ilişkili olduğunu görmelerine imkân sağlamaktadır. Bununla Ayrıca girişimcilik eğitimi, genellikle öğrencinin değişiklik ve belirsizliklerle karşı karşıya kaldığı ve başarısızlıkları yaşadığı durumlarda, bir yetenekten daha fazlası olarak da ifade edilebilmektedir (Kuratko, 2005). Öğretmenlik mesleği bakımından ele alındığında ise öğretmenlerin öğrencilerdeki girişimci ruhun gelişiminde büyük ve merkezi bir rol oynadıkları ifade edilebilir. Girişimcilik eğitimlerinin kesinlikle öğretmen yetiştiren kurumlarda etkili ve uygulamalı olarak anlatılması gerekmektedir (Rönkkö ve Lepistö, 2015). Bu noktada Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, öğretmenlerin günümüz şartlarına uygun olarak sahip olmaları beklenen bilgi, yetenek ve davranışları içeren yeterlikleri, çağın ihtiyaçlarıyla uyumlu olarak tekrar güncellemiştir (ISTE [International Society for Technology in Education], 2015).

2.6. Öğretmen Girişimciliği

Öğretmen girişimciliği kavramı son yıllarda insanların ilgisini çekmektedir. Bu kavramdan hareketle yapılan bilimsel araştırma sayısı artış kaydetmektedir. Fakat bu hususta yapılan araştırmalar tam olarak beklenen noktada değildir. Öğretmen girişimciliğinin özellikleri ve davranışları ile ilgili çok fazla kesinlik görülememektedir. (Keyhani ve Kim, 2020). Literatürde öğretmen girişimciliği kavramına dönük, üç bakış açısı yer almaktadır. Şekil 1’de öğretmen girişimciliğine dönük üç bakış açısı görülmektedir.

Şekil 2.1. Öğretmen Girişimciliği

Kaynak: Keyhani ve Kim (2020)

Şekle bakıldığında literatürde öğretmen girişimciliği ile ilgili olarak üç bakış açısının girişimcilik eğitimi ve pedagojisi, girişimde bulunma/iş geliştirme ve kurma, girişimci yetkinlik ve davranışlardan meydana geldiği anlaşılmaktadır. Girişimcilik eğitimi ve pedagojisi, öğrencilerin girişimcilik becerisi ve zihniyetlerinin geliştirilmesine odaklanmaktadır. Girişimde bulunma, iş geliştirme ve kurma öğretmenlerin bir girişimde bulunması, iş geliştirmesi ve kurması gibi daha çok ticari açıdan öğretmen girişimciliğini ele alır. Girişimci yetkinlik ve davranışlar ise girişimci yetkinliklere sahip olan ve bu yetkinlikleri davranışlara dönüştüren öğretmenleri ifade eder (Keyhani ve Kim, 2020).

Girişimcilik, sürdürülebilir ekonomik büyümenin ve kalkınmanın, küresel rekabet gücünün önemli bir kaynağı olarak görülmektedir (Urbano vd., 2019). Bu görüş doğrultusunda birçok ülke, girişimcilik eğitiminin geliştirilmesini ve teşvik edilmesini temel politika hedeflerinden biri haline getirmiştir (Eurydice, 2016). Girişimcilik eğitimi, öğrencilerin yaratıcı fikirlerini girişimci eylemlere dönüştürebilmeleri için gerekli olan beceri ve düşünceleri kazanmalarına yöneliktir. Girişimcilik eğitimi ayrıca ister ticari bir amaç olsun ya da olmasın, girişimci bir fikre katkı sunan her kademedeki eğitim-öğretim süreçlerini kapsamaktadır (European Commission, 2014). Bu çerçevede eğitim-öğretim süreçlerinin esas unsuru durumunda olan öğretmenlerin girişimci tutum ve davranışlarının girişimcilik yeteneği ile fikrine sahip öğrenciler yetiştirilebilmesi için önemli olduğu ifade edilmektedir (Robinson vd., 2016). Eğitim-öğretim süreçleri her ne kadar bir öğretim programı dahilinde devam ettirilse de bu öğretim programının öğrencilere sunulma biçiminde öğretmenler geniş bir özgürlüğe sahiptir (Altan, 2019).

Öğretmenler, bu özgürlük alanını öğrencilerinin yaratıcılık, yenilik yeteneklerini ve girişimcilik fikirlerini geliştirebilecek biçimde düzenleyebilirler. Bu kapsamda derslerinde tecrübi öğrenme, yaratıcı sorun çözümü ve soruna yönelik öğrenme gibi metotlara yer verebilir. Bunun yanında öğrencilerinin sorumluluk alma, hedefler belirleme, özgüven ve öz değerlendirme yeteneklerini ilerletme, bağımsız hareket edebilme, farklı çözüm metotlarını arama ve risk alma vb. girişimcilik yetisi ve fikrini geliştirebilecek faaliyetler uygulayabilirler (Seikkula vd., 2015). Fakat öğretmenlerin derslerinde girişimcilik yeteneği ile fikrini geliştirecek bu biçimdeki tasarımlara yer verebilmelerinin her şeyden önce sahip oldukları girişimci yetkinlik ve davranışları ile ilgili olduğu ifade edilmektedir. Girişimcilik becerisi ile davranışını içselleştirmeyen öğretmenlerin girişimcilik yeteneği ve fikrine sahip öğrenciler yetiştirmesini beklemek boş bir çaba olacaktır (Altan, 2019).

Öğretmen girişimciliği kavramının yeni bir girişimde bulunma ya da iş kurma manasından daha fazla öğretmenlerin girişimci gibi davranma becerileriyle ilgili olduğu düşünülmektedir (Neto vd., 2018). Bugünlerde okulların yaşadığı problemler ve eğitime ilgili değişen beklentiler, öğrenciler ve toplum için kaliteli hizmet sunacak, yeniliklere liderlik yapabilmeye istekli ve becerikli öğretmenlere olan ihtiyacı artırmıştır. Okullarda değer ortaya koyacak değişimlerin vasıtaları olarak görülen öğretmenlerin girişimci yetkinlik ve davranışlara ulaşmaları ve elde ettikleri değişimi eğitim ortamlarında kullanmalarının bu tür gereksinimleri karşılayacağı düşünülmektedir (Borasi ve Finnigan, 2010).

Van Dam ve diğerleri (2010), girişimci davranışların üç temel öğeden oluştuğunu düşünürler. Bu öğeler; fırsatları tanıma, inisiyatif alma ve risk yönetimi şeklindedir. Fırsatları tanıma, insanların değer ve değişim ortaya koyma güçleri, fırsatları arama ve fark edebilme tutumlarıyla ilgilidir. İnisiyatif alma, proaktif bir biçimde fark edilen bu fırsatın değerlendirilmesiyle ilgili davranışları ifade eder. Son olarak risk yönetimi ise hesaplanmış bir şekilde risk alma davranışlarını içerir.

Ho (2018) girişimci öğretmen davranışlarını (TEB) kavramsal olarak tanımlamak amacıyla literatürde bu konuda yapılmış nitelikli çalışmaları detaylı olarak incelemiştir. İncelemeler sonucunda girişimci öğretmen davranışları inovasyon, risk alma (fırsatları tanıma), bir projeyi planlama ve yönetme yeteneği, inisiyatif alma ve dış kaynak arayışı şeklinde altı kategoride ele alınmıştır. İnovasyon, eğitim ortamına değer katacak yeniliklerin kanıtları ile bir araya getirildikten sonra uygulanması ile alakalıdır. Risk alma yani fırsatları tanıma, fırsatları yakalama eylemi olarak da açıklanabilmektedir. Bir

projeyi başlatma ve yönetme becerisi, vizyonu fiiliyata dönüştürme noktasında sürdürülebilir ve etkili bir performans için içselleştirilmiş beceri manasına gelmektedir. Yeni bir girişim ortaya koymada plandan değerlendirmeye kadar bütün yönetim süreçlerinin başarılı bir biçimde yerine getirilmesini tanımlar. İnisiyatif alma, verilen görevi tam olarak yapabilme ya da kişisel amaçlara ulaşabilmek amacıyla gerçekleştirilen özerk eylemler bütünüdür. Dış kaynak arayışı ise öğretmenlerin yenilikçi öğretim ve öğrenim pedagojilerine yardımcı olmak amacıyla dışarıdan kaynak bulunmasını açıklamaktadır. Özetle Ho (2018) girişimci öğretmen tutumlarını, öğretmenlerin eğitim ortamlarında değer meydana getirebilecek yenilikler oluşturması, fırsatları tanınması ve bu fırsatlardan fayda sağlamak için risk alması, eğitimin tüm noktasında inisiyatif alması, bir projeyi başlatma ve uygulama yeteneğine sahip olması ve mesleki amaçlarına ulaşabilmesi için gerekli kaynakları dışarıdan elde etmesi şeklinde tanımlamıştır.

Borasi ve Finnigan (2010), eğitimin farklı alanlarında başarılı değişimlere liderlik etmiş öğretmenlerin sahip oldukları girişimci tutum ve davranışları bir vizyon kapsamında hareket etme, inovasyonu başlatma ve devam ettirme, fırsatları bulup keşfetme ve değerlendirme, kaynak kısıtlılığını ortadan kaldırma, ağ ve bağlantı kurma noktasında ustalık gösterme, hızlı ve zamanında karar verebilme, yaratıcı sorun çözme, güvenli risk alma, kriz ve belirsizliklerden faydalanma şeklinde ortaya konulmuştur. Oplatka (2014), öğretmenlerin girişimci tutumlarının yenilikçilik ve inisiyatif alma öğelerini içerdiğini vurgulamıştır.

Keyhani ve Kim (2020) araştırmasında, öğretmen girişimciliğine dönük literatürde yer verilen çalışmaları inceleyerek öğretmen girişimciliğinin yetkinlik, özellik ve davranışlarını meydana çıkarmaya gayret etmiştir. Öğretmen girişimciliği ile ilgili literatürde yer alan yetkinlik, özellik ve davranışların sosyal motivasyon, yenilikçi, iş birlikçi, proaktif, fırsat odaklı, işinin farkında olma, bilgili, özverili, becerikli, risk toleranslı, vizyoner ve kişisel gelişim odaklı olduğu tespit edilmiştir. Sosyal motivasyon, öğretmenlerin sınıflarında ya da okullarında değer ve değişim sağlayarak öğrencilerinin gereksinimlerini giderme isteklerini tanımlar.. Yenilikçilik, öğretmenlerin yeni ve modern öğretim tekniklerini devamlı suretle araştırması ve sınıflarında yer vermesidir. İşbirlikçilik, öğretmenlerin hem kendilerinin iş birliği yapmaları hem de öğrencilerinin birbirleriyle ve toplulukla iş birliği yapmalarını teşvik etmesi manasına gelir. Proaktiflik, öğretmenlerin eğitimin tüm süreçlerinde inisiyatif almasını, başkalarını kısıtlayan durumlarla kısıtlanmamasını belirtir. Fırsat odaklılık, öğretmenlerin devamlı değer ortaya koyacak fırsatları arama eyleminde bulunması demektir. İşinin farkında olma,

öğretmenlerin yaptığı işin önem ve değerinin farkında olarak düşünceli ve esnek olmasını, işiyle ilgili olarak kendine güven duymasını tanımlar. Bilgili olma, öğretmenlerin kendi alanları ve girişimcilik alanıyla ilgili gerek duyulan bilgileri kazanmalarıyla alakalıdır. Özverili olma, öğretmenlerin nitelikli öğrenci yetiştirme noktasında sınıf, okul ve toplum ortamında kendilerini sorumlu duymalarıdır. Yeteneklilik, öğretmenlerin ihtiyaç duydukları kaynaklara ulaşabilmelerini ve ulaştıkları bu kaynakları öğrencilerin gelişimini sağlayacak şekilde en etkili kullanmasını ifade eder. Risk alma, öğretmenlerin değer ortaya koyacak yenilikleri tecrübe etmesinin getireceği belirsiz durumlarla kaynak kullanımı gibi noktalarda hesaplı olarak risk almasını ifade eder. Vizyon, öğretmenlerin çalışmalarına yol gösteren sınırsız hayallerini tanımlar. Kişisel gelişim odaklılık ise öğretmenlerin devamlı kişisel ve mesleki gelişimlerini artıracak arayışlar içerisinde olmalarıyla ilgilidir. (Ho vd., 2020; Keyhani ve Kim, 2020).

Sonuç olarak öğretmen girişimciliği kavramı, gerek birtakım zorluk ve kısıtlamalar içinde olan öğretmenlerin eğitim-öğretim çalışmalarını etkili ve nitelikli bir biçimde yerine getirebilmelerinde gerekse gelecekte toplumun gereksinim duyacağı girişimcilik yeteneği ve fikrine sahip nesillerin yetiştirilmesinde önemli bir etmen olarak ortaya çıkmaktadır.

2.7. Hayat Boyu Öğrenme

Eğitimin pek çok anlamı bulunmaktadır. Ancak çoğunlukla eğitim, bireyin yaşantısında kasten ve isteğe bağlı olarak davranış değişikliği oluşturulması süreci olarak tanımlanmaktadır. Eğitimle, bireyin topluma kazandırması amaçlanmaktadır. Girdi ve çıktıları olan eğitim, her şeyden önce belli bir sistem üzerine inşa edilmiştir. Eğitim, sadece sınıf düzeyine indirgendiği zaman okulların, insanların bireysel gereksinimlerini karşılamaları noktasında zorlanabildikleri görülmektedir (Aksoy, 2013). Hayat boyu öğrenme kavramı ile söz konusu zorluğun aşılması hedeflenmektedir. Hayat boyu öğrenme ile insanların okul dışında da eğitim almaları sağlanabilmektedir. Toplumsal ve bireysel gereksinimlerin, okul dışı ortamlarda karşılamasında hayat boyu öğrenme kavramı önem arz etmektedir. Bunun için hayat boyu öğrenme, eğitimin devamlılığı noktasında eğitimle bağdaştırılmıştır. İnsanın gelişiminin desteklemesine de imkân vermiştir (Samancı ve Ocakçı, 2017).

Hayat boyu öğrenme, insan yaşamındaki bütünü kapsayan öğrenme olanakları sunmaktadır. Ayrıca kişinin kendi başarıma gücü ile yeterliklerini hayatı boyunca geliştirmesine olanak tanıyan önemli bir süreçtir. (Coşkun ve Demirel, 2012). Hayat boyu

öğrenme, örgün eğitimin dışında insanı sürekli destekleyen bir tür yaygın eğitimidir. Avrupa Komisyonu (2002), hayat boyu öğrenmenin, insana hayat boyu formal veya informal şekilde bilgi, beceri ve yeterlilik kazandırmaya yönelik sürekliliği olan öğrenmeleri ele alan bir eğitim faaliyeti olduğunu belirtmiştir. Ayrıca hayat boyu öğrenmenin insan ve toplum hayatında iyileştirme sapladığını da vurgulamıştır.

Hayat boyu öğrenme ile insan ve toplum hayatında olumlu manada değişiklik yapılmaya çalışılır. Bu noktada hayat boyu öğrenmenin başlıca amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Eğitim-öğretim faaliyetlerini insanın ve toplumun gereksinimleri ile taleplerine yöneltmek, fırsat ve eşitlik ilkelerinden yararlanabilen bir toplum oluşturmak,
- Bireylerin bilgi ve yetenekleri dolayısıyla farklılık gösteren istekleri noktasında alternatifler sunmak, eğitim ve öğretim noktasında farklı yöntemleri yansıtabilmek,
- İnsanları, çağın koşullarına dahil olma noktasında motive etmek, sosyal hayatın her kesimde yer alan kişileri toplumsal ve demokratik hayata dahil olacak biçimde geliştirmek,
- Toplum hayatında hem resmi hem de resmi olmayan noktada bulunan ilgili kişiler arasında bir ortaklık geliştirerek iş birliği biçimde çalışmalarına imkân vermek, bireylerin gereksinimleri ile birlikte kurumlar, kuruluşlar ve toplumun her kesimi ile işgücü piyasasında oluşan istek ve ihtiyaçları inceleme faaliyetlerini yerine getirmek,
- Zaman ve mekâna bağlı kalmadan herkesin devamlı öğrenebilmeleri noktasında imkân oluşturmak, yaygın ve gayri resmî olarak yapılan öğrenme faaliyetlerini hedeflemek biçiminde belirtilmiştir.

Gelişen ve değişen toplum yapısı dolayısı ile örgün eğitimle elde edilen kazanımlar ve alınan diplomalar, sertifikalar vb. yeterli olamamaktadır. Söz konusu diplomalar, sertifikalar vb. nitelikli insan noktasında yetersiz kalabilmektedir. Bu yüzden hayat boyu öğrenen insanlara gereksinim duyulmaktadır. Kendi öğrenme durumlarının farkına varabilen ve bu durumu sürdürülebilir bir hayat stili hâline getirebilen bireylerin önemi artmaktadır (Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, 2018). Kallen (1979)'e göre, gelişmekte olan ülkelerin eğitim stratejilerinde öncelik ihtiva eden belge, 1972'de UNESCO tarafından yayımlanan "Learning to Be" ya da "Faure Raporu" dur. Kallen, söz konusu raporun, hayat boyu öğrenme noktasında öncül rol oynadığını belirtmiştir (Kallen, 1979). Learning to Be raporu, hayat boyu öğrenmenin önemi şu şekilde ele alınmıştır:

- Okul çağı dışında kalan kişilere eğitim verilmesi, hayat boyu öğrenmenin öneminin ve hayat boyu öğrenme ile sunulan hizmetlerin artış göstermesi,

- Eğitimin, insan yaşamını kaliteli hâle getiren bir olgu olduğunun farkına varılarak hayat boyu sürekli eğitimin önem arz etmesi,
- Eğitimin, aktüalite ve günlük ihtiyaçlar bağlamında tasarlanması ve eğitimde yapılacak yenilik ve değişimler noktasında toplumdaki insanların görüş ve önerilerine dikkat edilmesi,
- Açık fikirliliğe önem verilmesi, plan, yönetim ve amaçlar belirlenirken söz konusu açık fikirlilik konusunun önem arz etmesidir.

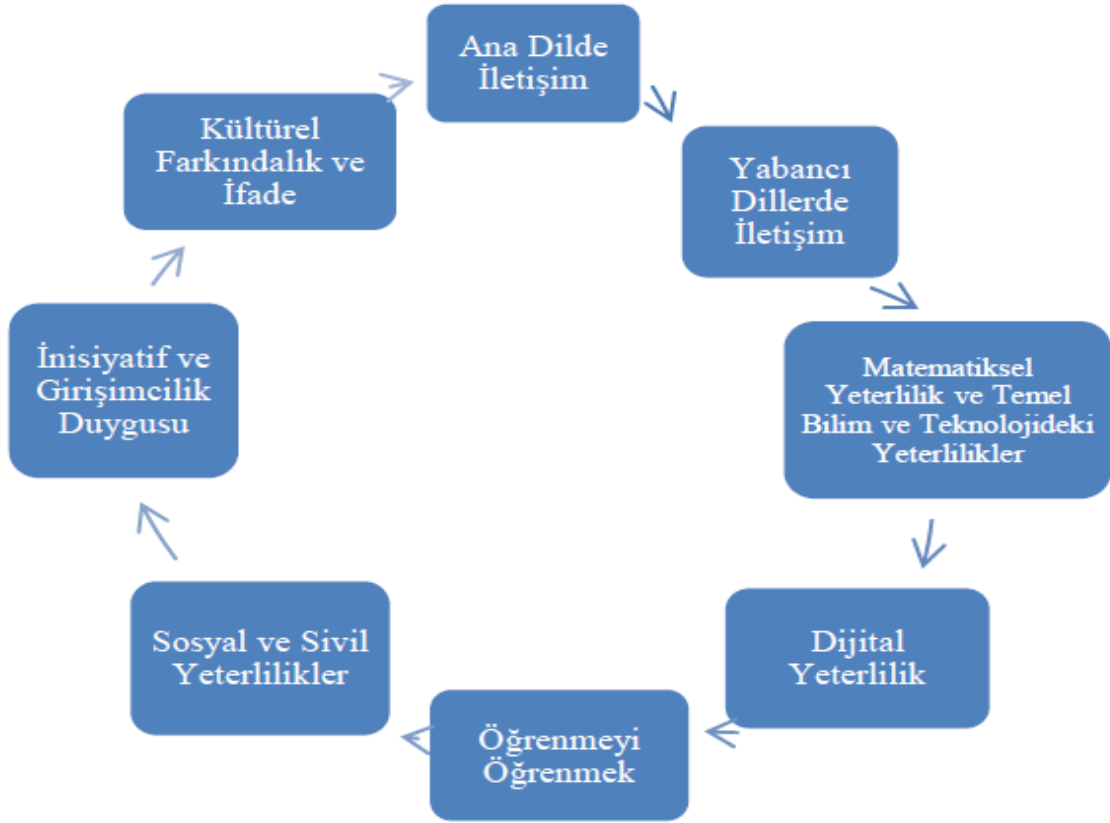
Bilgi toplumuna geçilmesiyle birlikte hayat boyu öğrenme kavramıyla tanışıldığı belirtilebilir. Sanayi çağı döneminde, toplumlar fiziki güce gereksinim duymuşlardır. Bilgi çağında ise fiziki güç yerini düşünme gücüne bırakmıştır. Bilgi çağında düşünebilmek ve fikir üretebilmek ön plana çıkmıştır. Nitelikli insan kavramı, bu çağda düşünmek ve fikir üretmek kavramları ile birlikte ele alınmıştır. Sanayi çağının en büyük sermayesi insanın fiziki gücü iken bilgi çağının en büyük sermayesi ise düşünmek ve fikir üretmek olmuştur. Söz konusu çağlarda bakış açısı değişikliği meydana gelmiştir. Toplumlardaki bakış açısı farklılaşması dolayısıyla hayat boyu öğrenme kavramı öne çıkmaya başlamıştır (Yıldırım, 2015).

2.8. Yaşam Boyu Öğrenme Beceri ve Yeterlikleri

Kavram olarak beceri kavramı, insanların hem kişisel hem de mesleki hayatlarında yer alan bir kavramdır. Yeterlik ise insanın sahip olduğu yetenek, beceri ve yetkinlik durumlarını ihtiva eden bir kavramdır (Turan, 2015). Hayat boyunca öğrenme faaliyetini gerçekleştiren kişilerde, birtakım temel becerilerin bulunması gerekmektedir. Söz konusu temel beceriler; gelişen ve değişen teknolojiyle uyumlu olma, yenilenebilme, bilgiyi sadece tüketmek yerine üretebilme, öğrenmeyi öğrenebilme, iş birliği kapasitesini artırma ve paylaşımda bulunabilme şeklinde ifade edilebilir (Erdamar, 2020).

Avrupa Konseyi'nde Somut Amaçlı Çalışma Programı ile hayat boyu öğrenmenin yaşama akredite edilmesi noktasında önemli bir bileşendir (MEGEP, 2006). 2006 yılından itibaren geçerli olmak üzere Milli Eğitim Bakanlığı ile Avrupa Birliği arasında Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP) imzalanmıştır. Türkiye'de MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, 2000'li yıllardan başlamak üzere hayat boyu öğrenme sürecindeki tüm faaliyetleri koordine etme görevini üstlenmiştir (MEB, 2014). 2000 yılında Avrupa Konseyi, Lizbon Stratejisine start vermiştir. Eğitimle ilgili geliştirilen politikalar, ilk defa bu strateji ile somut bir biçimde uygulanmaya konulmuştur. Yine 2000 yılında, Avrupa Komisyonu hayat boyu

öğrenme bildirisini kamuoyu ile paylaşmıştır (MEGEP, 2006). 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu (1973) ile örgün ve yaygın eğitimin Türkiye’de geliştirilmesi noktasında görev ve sorumluluk Milli Eğitim Bakanlığına verilmiştir. Zamanla öğretim programları, hayat boyu öğrenmeyi geliştirecek ve katkı sunacak biçimde oluşturulmuştur. (DPT, 2001). UNESCO, hayat boyu öğrenmenin amaç ve hedeflerini 1996 yılında belirlemiştir. Avrupa Birliği tarafından 1996 yılı, hayat boyu öğrenme yılı ilan edilmiştir. 1970’li yıllardan itibaren bilgi toplumuna geçilmesi dolayısıyla “öğrenen toplum, öğrenme çağı” şeklinde tanımlamalar yapılmıştır. Bu yıldan itibaren insan kaynağına yatırımlarda artış görülmeye başlamıştır. 1980’den sonra ise gelişmiş devletlerde “herkes için hayat boyu öğrenme” kavramı ile karşılaşmıştır. Bu kavramdaki temel yaklaşım insanı merkeze şeklinde olmuştur. Yine bu yıldan sonra okul dışı eğitim faaliyetleri de önem arz etmiştir (DPT, 2001). Avrupa Komisyonu (2002), hayat boyu öğrenme noktasında beş beceriyi ortaya koymuştur. Söz konusu beş beceri şunlardır: Okuryazarlık ve aritmetik, öğrenen toplumda yeni tarz yetenekler, öğrenmeyi öğrenme becerisi, aktif vatandaşlık ve sosyokültürel beceriler. AB’de vatandaşlarının tamamının okuma ve aritmetik becerilerinin ilerletilmesi ve sürdürülebildiğinin sağlanması bütün öğrenmelerin temelini teşkil etmiştir. Yani söz konusu beş becerinin, hayat boyu öğrenme çerçevesinde kişisel gelişime yardım ederek katılıma dahil olmayı daha kolay hâle getirdiği ifade edilmektedir. AB Komisyonu’nda ortaya konulan beceri alanlarından öğrenmeyi öğrenme becerisi, temel yeterlilikler alanında en önemli alan olarak kabul edilmiştir. Bu alan, değişime uyumlu olmayı ve bilgi edinme becerisini ihtiva eden bir alandır. Ayrıca bu alanın, her vatandaşın sahip olması gereken genel beceriler arasında yer alması gerektiği ifade edilmiştir. Bunun yanında bu alanın, insanın merakını devamlı kılabilmesi ve kendi öğrenme stillerini tasarlayabilmesi noktasında da bağlantısı bulunmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2002). Avrupa Komisyonu (2007), hayat boyu öğrenme ile ilgili olmak üzere tanımlanan becerileri içeren sekiz temel yeterlilik ortaya koymuştur. Temel yeterliliklerin hepsi, farklı düzeylerde katkı sağlayabileceği için tümü eşit kabul edilmiştir. Bu noktada belirlenen yeterliliklerin birbirlerinin tamamlayıcıları ve destekleyicileri oldukları söylenmelidir. Anahtar yeterlikler Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2.2. Anahtar yeterlikler

1) Ana dilde iletişim kurma: Her bir kavramın sözlü ve yazılı olarak anlamak, ortaya koymak, yorumlama ile ilgili beceri türüdür. Bu beceri türünde hem edebi hem de edebi olmayan kelime bilgisinin bulunması bir zorunluluktur. Ayrıca bu becerinin, insanların bilişsel noktada dünyayı anlamlandırma ve yorumlayabilme gibi durumlarla da bağlantısı bulunmaktadır.

2) Yabancı dillerde iletişim: Yeterlilikler noktasında, anadilde geliştirilen iletişimle benzerlik göstermektedir. Sözcük bilgisi çok önemlidir. Kültürel çeşitliliği elde etmede ve kültürler arası iletişimde de önemli yönü bulunmaktadır.

3) Matematiksel yeterlilik ile temel bilim ve teknolojiye yeterlilikler: Aktüel yaşamda, sorunlara çözüm bulmada matematik işlemlerinden faydalanmayı tanımlar. Bu yeterlilik türünün gelişebilmesi için mantık ve uzam noktasında fikir sunma yeterliliklerinin bulunması gereklidir. Ayrıca bilim ve teknoloji için gerekli görülen temel bilimsel kavramlarla birlikte ilke ve yolları bilme yeterliliğini de ifade etmektedir. Bilme yeterliliği ile teknoloji ürünlerini kullanabilme, risklerin farkına varabilme, eleştirme ve muhakeme gücü de ihtiva etmektedir.

4) Dijital yeterlilik: Bilgi ve İletişim Teknolojilerini (BİT) yeterli düzeyde ve eleştirel boyutta kullanabilmeyi ifade etmektedir. Bilgi elde ederek bilgiyi ortaya koyma, değerlendirme yapma ve depolama için bilgisayar ve internet teknolojilerini kullanabilme yeterliliklerini de tanımlamaktadır. Bireylerin BİT ile hayal kurma yeterliliklerini iletirmelerini ifade etmektedir. BİT kullanırken gereken yasal yükümlülüklerini yerine getirebilmelerini, sistemli ve sorgulayıcı olarak kullanabilmelerini belirtmektedir.

5) Öğrenmeyi öğrenmek: Kişilerin, yeni ortaya çıkan bilgi ve becerileri elde etmeleri ile ilgilidir. Bireylerin kendi öğrenme biçimlerini tasarlamalarını ve belli bir koordinasyon dahilinde kullanmalarını belirtmektedir. İnsanın kendine ait güçlü ve zayıf yönlerinin farkına varması önemlidir. Zira insan, en iyi öğrenme şeklini, söz konusu farkına varma ile bulabilmektedir. Bir başka ifade ile bir insan, öğrenme stratejisini ortaya koyabilmesi için kendi güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesi gerekmektedir. Öğrenmeyi öğrenmek, insanın, kendi kendine daha önce öğrendiği bilgilerini ve hayat tecrübelerini düzenlemesine imkân sağlar. Dahası bilgiyi kullanabilme ve uygulayabilme noktasında ortaya çıkan fırsatlardan da öğrenmeyi öğrenme yolu ile yararlanır. Ancak öğrenmeyi öğrenme yeterliliğinin gelişebilmesi için motivasyon ve olumlu yönde gelişen bir bakış açısına ihtiyaç duyulmaktadır.

6) Sosyal ve sivil yeterlilikler: Bu yeterlilik alanı kişisel, toplumsal ve toplumlararası iletişimde bulunma yeterliliğini tanımlamaktadır. Sosyal ve sivil yeterliliklerde toplum, kültür ve birey ayrımcılığı bir kenarda tutulur. İnsanlarla ilgili temel kavramların farkında olmak öne çıkarılır. Ön yargı ve klişeleşen yargılardan uzaklaşabilmenin önemli olduğu yeterlilik türünde saygı, uzlaşma ve hoşgörü gibi temel nitelikler yer almaktadır.

7) İnisiyatif ve girişimcilik hissi: Bu yeterlilikte insanların hedeflerine ulaşabilmeleri noktasında yaratıcı bakış açısı, yenilikçi düşünce ve yönetsel yeterliliklerin geliştirilmesi bulunur. Ayrıca inisiyatif ve girişimcilik hissinde insanın oluşan yeni koşullara göre fikir geliştirmesi ve değiştirebilmesi de önem arz eder. Kişilerin kendilerinin güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirebilmeleri de önemlidir. Bu yeterliliğin oluşabilmesi için hem kendi başına hem de grup hâlinde iş yapabilme yeterliliğine ihtiyaç duyulmaktadır.

8) Kültürel farkındalık ve ifade: Bu yeterlilik türü, sanat eserlerinden haz alabilme ve takdir etme becerileri ile ilgilidir. Müzik, sahne sanatları, edebiyat, görsel sanatlar vb. alanlarda temel bilgi birikimini içeren kültürel farkındalık ve ifade ile insanların kendileriyle ilgili kültür birikimi ile birlikte kültürel bir yaklaşıma sahip olmaları gerekmektedir (Avrupa Komisyonu, 2007).

2.9. İlgili Araştırmalar

Ayra ve Kösterelioğlu'nun (2015) çalışmalarında, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve mesleki öz yeterlik algılarına yoğunlaşmıştır. Çalışmanın sonucunda, öğretmenlerin söz konusu öz yeterlik algılarının iyi noktada ve pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki içinde olduğu tespiti yapılmıştır.

Doğan ve Kavtelek (2015) araştırmalarında, hayat boyu öğrenme kurumlarında görev yapan yöneticilerinin hayat boyu öğrenmeye ilişkin algılarının yüksek düzeyde olumlu yönde olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmalarında hayat boyu öğrenme kurumlarında görev yapan yöneticilerin hayat boyu öğrenmeyi şekillendiren algıları üzerinde yaş, görev bölgesi ve görev yapılan kurum değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar tespit etmişlerdir. Cinsiyet değişkenine göre de anlamlı farklılık olduğu neticesine ulaşmışlardır. Araştırmanın sonunda yöneticilerin hayat boyu öğrenme kavramı noktasında geliştirdikleri olumlu algının önem arz ettiğini belirtmişlerdir. Ayrıca söz konusu olumlu algının, hayat boyu öğrenme faaliyetlerinin daha da geliştirilmesine destek olacağını ifade etmişlerdir.

Kılıç ve Tuncel'in (2014) araştırmalarında, öğretmenlerin yaşamları boyunca öğrenme eğilimlerinin yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Bireyin yenilikçiliği bakımından ele alındığında öğretmenlerin, düzey olarak düşük oldukları görülmüştür. Araştırmanın bulgularından hareket edildiğinde cinsiyet ve kıdem değişkenlerinin, öğretmenlerin süregelen öğrenme eğilimleri noktasında önemli ve etkili değişkenler olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet, branş ve kıdem değişkenlerinin ise öğretmenlerin kişisel yenilikçilik düzeyleri üzerinde etkisinin bulunmadığı görülmüştür. Çalışmanın bulguları arasında öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile kişisel yenilikçilik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı da yer almaktadır. Buna karşın ölçeklerin alt boyutları birbirleri ile mukayese edildiğinde, ölçeklerin alt boyutları aralarında anlamlı bir ilişkinin söz konusu olduğu ifade edilmiştir.

Yaman ve Yazar'ın (2015) araştırmalarında, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme noktasında yüksek düzeyde bir eğilime sahip olduklarını ortaya koyarlar. Kadın ve erkek öğretmenlerin, yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin benzerlik gösterdiğini belirtirler. Lisans ve lisansüstü eğitim bakımından yapılan karşılaştırmada ise lisan eğitimi görmüş öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinin daha düşük olduğunu ifade ederler. Mezuniyet derecesi alınan okul ve mezuniyet alanına göre hayat boyu öğrenme eğilim

düzeyinde herhangi bir değişiklik tespit edilmediğini belirtirler. Öğretmenlik meslek kıdemi 6-10 yıldan fazla olan öğretmenlerin ise hayat boyu öğrenme eğilimlerinin, kıdem yılı 6-10 yıldan daha az olan öğretmenlere göre daha düşük olduğunu ifade ederler.

Yavaşoğlu (2019), fen bilgisi öğretmen adayları üzerinde yaptığı çalışmasında girişimci kişilik özelliği, girişimcilik niyeti ve duygusal zekâ değişkenleri ile mezun olunan üniversite arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya çalışır. Çalışmanın sonucunda, söz konusu değişkenlerin öğretmenlerin mezun oldukları üniversiteye göre anlamlı değişiklik gösterdiğini belirtir

Ataseven ve Mentiş Taş (2019) araştırmalarında; girişimcilikle ilgili lisansüstü araştırmaların giderek arttığını ifade eder. Söz konusu araştırmalarda çoğunlukla, girişimcilik becerileri ve girişimci kişilik özelliklerinin araştırmalara konu olarak seçildiğini ifade ederler. Girişimcilik ve girişimcilik becerileri noktasında, okulöncesi kademeyle ilgili olarak pek fazla araştırma yapılmadığını vurgularlar. Okulöncesi kademedede bu konuda bir tek yüksek tezinin bulunduğunu belirtirler.

Kaya (2020) yaptığı araştırmada, sınıf öğretmen adaylarının sahip oldukları 21.yüzyıl becerileri ile girişimcilik becerilerini ele alır. Çalışmasında bir ölçekten hareketle sonuca ulaşmayı amaçlar. Araştırmanın sonucunda, söz konusu öğretmenlerin ölçek bütününde ve ölçeğin alt boyutlarda orta değerlerin üzerinde 21.yüzyıl becerileri ve girişimcilik becerilerine sahip olduklarını ifade eder.

Yıldırım (2020) araştırmasında, katılımcıların risk alma, yenilikçi olma, kendine güven ve girişimcilik düzeylerini inceler. Buna göre araştırmanın sonucunda, cinsiyet faktörü noktasında katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. Yaşanılan şehir faktörünün ise katılımcılar arasındaki yenilikçi olma düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılığa sebep olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların sınıf düzeylerinin ise kendine güven ve girişimcilik düzeyleri noktasında katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık oluşturduğu ifade etmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde “araştırma modeli, evren, örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi” yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma nicel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Ortada var olan iki durum arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik olduğu “ilişkisel tarama modelinde bir çalışma” yapılmıştır. Tarama modelleri, “geçmişte veya hali hazırda mevcut olan bir durumu (olay, kişi, nesne) kendi şartları içinde olduğu gibi tanımlamayı amaçlayan araştırma modelleridir” (Karasar, 2012).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2021-2022 Eğitim yılında Denizli ili merkez ve taşra ilçelerinde halk eğitim merkezlerinde çalışan öğretmen ve usta öğreticilerden oluşturmaktadır. Evrende yaklaşık 1200 civarında öğretmen ve usta bulunmaktadır. Araştırmada örneklem olarak bu öğretmen ve usta öğreticilerden 252 katılımcıya “Kolay ulaşılabilir örnekleme” yöntemiyle ulaşılmış ve veriler toplanmıştır.

Değerlendirilerek veri seti oluşturulan ölçekleri dolduran öğretmenlerin kişisel özellikleri dağılımları Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1. Katılımcı Öğretmenlerin Özelliklerine Göre Dağılımları

Değişken	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	151	59,9
	Erkek	101	40,1
Yaş	19-30 yaş	54	21,4
	31-40 yaş	88	34,9
	41 ve üzeri yaş	110	43,7
Kıdem	1-10 yıl	61	24,2
	11-15 yıl	81	32,1
	16-20 yıl	75	29,8
	21 yıl ve üzeri	35	13,9
Medeni durum	Evli	171	67,9
	Bekar	81	32,1
Eğitim düzeyi	Lisans	182	72,2
	Lisansüstü	37	14,7
	Önlisans ve altı	33	13,1

(Devamı arkada)

Tablo 3.1. Katılımcı Öğretmenlerin Özelliklerine Göre Dağılımları (Devamı)

Değişken	Kategori	n	%
Branş	Antrenör ve Beden Eğitimi	57	22,6
	Halkoyunları	37	14,7
	Meslek dersleri	36	14,3
	Okulöncesi-Çocuk gelişimi	37	14,7
	Resim ve müzik	34	13,5
	Sınıf ve kültür dersleri	51	20,2
Çalışma Pozisyonu	Usta öğretici-Ücretli öğretmen	143	56,7
	Kadrolu öğretmen	109	43,3

Tablo 3.1’de araştırmanın istekli ve gönüllü katılımcıları öğretmenlere ait bilgilerin dağılımları verilmiştir. Buna göre öğretmenlerin % 59,9’u kadın, % 40,1’i erkeklerden oluşmaktadır. Öğretmenlerin % 43,7’si 41 yaş ve üstündekilerden, % 34,9’u 31-40 yaş, % 21,4’ü 19-30 yaşlardakilerden oluşmaktadır. Öğretmenlerin 32,1’i 11-15 yıl kıdemlilerden % 29,8’i 16-20 yıl, % 24,2’si 1-10 yıl ve % 13,9’u 21 yıl ve üzeri kıdemlilerden oluşmaktadır. Öğretmenlerin genelinin % 67,9’u evli % 32,1’i bekarlardan oluşmaktadır. Öğretmenlerin büyük oranda % 72,2’si lisans mezunu % 14,7’si lisansüstü mezunu iken % 13,1’i önlisans ve daha düşük eğitim mezunudur. Öğretmenlerin 22,6’sı antrenör ya da beden eğitimi öğretmeni, % 20,2’si sınıf ya da kültür dersleri öğretmeni, % 14,7 oranlarla halk oyunları ve okulöncesi ya da çocuk gelişimi, % 14,3’ü meslek dersleri (el sanatları, giyim, nakış, aşçılık) ve % 13,5’i resim ya da müzik öğretmenidir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı; üç kısımdan oluşmuştur. Ölçeğin ilk kısmında öğretmen ve usta öğreticilerin genel bilgileri içeren “a) Cinsiyet, b) Yaş, c) Kıdem, d) Medeni durum, e) Eğitim düzeyi, f) Branş, g) Pozisyon” ile ilgili 7 soru bulunmaktadır.

İkinci bölümde “Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürü Ölçeği” yer almaktadır. Ölçek Doğan ve Toyoğlu (2019) çalışmasıyla geliştirilmiştir. 34 madde ve 6 boyuttan oluşmaktadır. Boyutlar; Anadilde İletişim Yeterliği (1-4), Yabancı Dilde İletişim Yeterliği (5-8), Matematiksel ve Bilim-Teknolojide Temel Yeterlikler (9-12), Dijital Yeterlikler (13-16), Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği (17-25) ve Girişimcilik Yeterliği (26-34) maddelerle ölçülmüştür. Ölçeğin güvenirlik düzeyi ,818 ile ,937 aralığında çok yüksek güvenirlikte ölçülmüştür.

Üçüncü bölümde “Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeği” bulunmaktadır. Girişimci Davranış Ölçeği (Entrepreneurial Behavior Scale) Van Dam, Schipper ve Runhaar (2010) tarafından öğretmenlerin kendi algılarına göre girişimci davranış

düzeylerini ölçme amacıyla geliştirilmiş bir değerlendirme aracıdır. Ölçeği Türkçeye uyarlamak için gerekli olan izinler Akkaya ve Çetin tarafından alınarak Akkaya ve Çetin (2022) çalışmasıyla ölçek Türkçe uyarlanmıştır. Ölçek 13 madde ve 3 boyuttan oluşmaktadır. Fırsatları Tanıma boyutu; 1, 8, 13 ve 5. Maddelerle İnisiyatif Alma boyutu 11, 4, 9, 7, ve 2. maddelerle ve Risk Alma boyutu 3, 6, 10 ve 12. Maddelerle ölçülmüştür. Boyutların güvenirlik düzeyleri Fırsatları Tanıma .719; İnisiyatif Alma .775 ; Risk Alma .876 ve Genel .863 olarak yüksek güvenirlik düzeyinde ölçülmüştür.

3.4. Verilerin Toplanması

Veriler gerekli izin başvuruları yapıp izinler alındıktan sonra ölçek fotokopi ile çoğaltılarak ve ilgili okullara gidilmiştir. Öğretmenlerle görüşülmüş ve ölçeklere öğretmenlere verilerek gerekli açıklamalar yapılmıştır. Ölçekler doldurulduktan sonra geri toplanmıştır. Ölçekler üzerine isim ve okul adları yazılmaması için öğretmenler uyarılmış ve kişisel bilgi yazdırılmamıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Uta öğretici-ücretli öğretmen ve öğretmenlerin ölçeklere verdikleri cevaplar SPSS 25 istatistik programına girilmiştir. Analizlerde bu veriler kullanılmıştır. Verilerin öncelikle güvenirlik değerlerine bakılmış ve güvenirlik katsayısının yüksek olduğu görülmüştür. Yapılacak olan analizlere karar verebilmek için verilerin normal dağılım analizi basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) testi sonucunda ulaşılan bulgulara bakılarak sonuçlar Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2. *Verilerin Basıklık ve Çarpıklık Analizi Sonuçları*

	Basıklık (Kurtosis) Değeri	Çarpıklık (Skewness) Değeri
Anadilde İletişim Yeterliği	1,213	-1,287
Yabancı Dilde İletişim Yeterliği	-,400	-,181
Matematiksel ve Bilim-Teknolojide Temel Yeterlikler	,316	-,478
Dijital Yeterlikler	1,377	-,710
Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği	1,697	-,744
Girişimcilik Yeterliği	,778	-,649
Genel hayat boyu öğrenme algısı	1,003	-,527
Fırsatları Tanıma	-,408	,040
İnisiyatif Alma	-,384	-,325
Risk Alma	-,728	,097
Genel girişimci davranış algısı	-,365	-,068

Tablo 3.2’de görüldüğü gibi ölçekler ve alt boyutlarının “Basıklık ve Çarpıklık” değerleri -1,50 ile +1,50 aralığındadır. Tabachnik ve Fidell (2013) çalışmalarında $\pm 1,50$ arasındaki değerlerin normal dağılım gösterdiği kabul edildiğini belirtmektedir. Buna göre veriler normal dağılım göstermektedir. Normal dağılım gösteren verilerin analizinde parametrik testler kullanılacağından bu araştırmanın analizlerinde de parametrik testler kullanılmıştır.

Araştırmada analizler yapılırken şunlar yapılmıştır.

a) Öğretmenlerin demografik özelliklere göre dağılımlarının tespitinde ve betimsel istatistiklerde frekans, ortalama, standart sapma ve yüzdeye bakılmıştır.

b) Karşılaştırmalı analizlerde ikili kategorilerim karşılaştırılmasında “Bağımsız Örneklem T” testi kullanılmıştır.

c) İki den fazla kategorik değişkenlerin karşılaştırılmasında “tek yönlü varyans analizi (Oneway Anova)” analizi kullanılmıştır. Farklılık çıkması halinde fark olan grupların tespitinde de Post Hoc Tukey HSD analizi yapılmıştır.

c) Manidarlık sınamalarında değer ,05 olarak kabul edilmiştir.

d) Ortalamaların yorumlanmasında eşik değerler şöyledir.

1,00 – 1,80 Çok düşük

1,81 – 2,60 Düşük

2,61 – 3,40 Orta

3,41 – 4,20 Yüksek

4,21 – 5,00 Çok yüksek

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde verilerin analiziyle ulaşılan bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular

“1. Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ve alt boyutları algıları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültür ve alt boyutlarına ilişkin algı düzeyleri nedir?, 2. Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ve alt boyutları algıları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültür ve alt boyutlarına ilişkin algıları; kişisel değişkenlerine (a) Cinsiyet, b) Yaş, c) Kıdem, d) Medeni durum, e) Eğitim düzeyi, f) Branş, g) Pozisyon) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Ve 3. Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ve alt boyutları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürü ve alt boyutlarına ilişkin algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” şeklinde 3 alt probleme yanıt aranmış ve bu çerçevede yapılan analiz sonuçları ve yorumları aşağıda ve ilerleyen sayfalarda verilmiştir.

4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ve alt boyutları algıları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültür ve alt boyutlarına ilişkin algı düzeyleri nedir?” şeklindedir.

Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ve alt boyutları algıları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültür ve alt boyutlarına ilişkin ortalama, standart sapma ve düzeylerine ilişkin sonuçlar Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Öğretmenlerin Girişimci Öğretmen Davranışları ve Alt Boyutları Algıları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültür ve Alt Boyutlarına İlişkin Algıları

Alt boyutlar ve ölçek	n	$\bar{X}$	s	Düzeyi
Fırsatları Tanıma	252	3,89	,54	Yüksek
İnisiyatif Alma	252	4,09	,60	Yüksek
Risk Alma	252	3,86	,62	Yüksek
Genel girişimci davranış algısı	252	3,96	,52	Yüksek
Anadilde İletişim Yeterliği	252	4,12	,78	Yüksek
Yabancı Dilde İletişim Yeterliği	252	3,62	,76	Yüksek
Matematiksel ve Bilim-Teknolojide Temel Yeterlikler	252	3,79	,76	Yüksek
Dijital Yeterlikler	252	4,03	,66	Yüksek

(Devamı arkada)

Tablo 4.1. Öğretmenlerin Girişimci Öğretmen Davranışları ve Alt Boyutları Algıları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültür ve Alt Boyutlarına İlişkin Algıları (Devamı)

Alt boyutlar ve ölçek	n	$\bar{X}$	s	Düzeyi
Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği	252	3,99	,66	Yüksek
Girişimcilik Yeterliği	252	3,86	,73	Yüksek
Genel hayat boyu öğrenme algısı	252	3,91	,59	Yüksek

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ve alt boyutları algıları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültür ve alt boyutlarına ilişkin algılarının bütün boyutlarda ve genel olarak “Yüksek” derecede olduğu görülmektedir. En yüksek düzey Anadilde İletişim Yeterliği ($\bar{X}=4,12$) ortalamayla “Yüksek” derecede iken bunu sırasıyla Dijital Yeterlikler ($\bar{X}=4,03$) ortalamayla, Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği ($\bar{X}=3,99$) ortalamayla, Girişimcilik Yeterliği ($\bar{X}=3,86$) ortalamayla, Matematiksel ve Bilim-Teknolojide Temel Yeterlikler ($\bar{X}=3,79$) ortalamayla ve Yabancı Dilde İletişim Yeterliği ($\bar{X}=3,62$) ortalamayla izlemiştir. Genel hayat boyu öğrenme algılarının ise ($\bar{X}=3,91$) ortalamayla “Yüksek” olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin hayat boyu öğrenme ve alt boyutlarına yönelik algılarının yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin girişimcilik algılarında ise en yüksek ortalamanın İnisiyatif Alma ($\bar{X}=4,09$) ortalamayla “Yüksek” düzeyde iken bunu sırasıyla Fırsatları Tanıma ($\bar{X}=3,89$) ortalamayla, Risk Alma ($\bar{X}=3,86$) ortalamayla izlemiştir. Genel girişimci davranış algısının ise ($\bar{X}=3,96$) ortalamayla “Yüksek” derecede olduğu görülmüştür. Bulgulara göre öğretmenlerin girişimci davranışlarına yönelik algıları yüksektir.

4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ve alt boyutları algıları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültür ve alt boyutlarına ilişkin algıları; kişisel değişkenlerine (a) Cinsiyet, b) Yaş, c) Kıdem, d) Medeni durum, e) Eğitim düzeyi, f) Branş, g) Pozisyon) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklindedir.

Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının cinsiyetlerine göre t testi analiz sonuçları Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo4.2. Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Alt boyutlar ve ölçek	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	s	t	p
Fırsatları Tanıma	Kadın	151	3,85	,52	-1,44	,15
	Erkek	101	3,95	,56		
İnisiyatif Alma	Kadın	151	4,04	,59	-1,80	,07
	Erkek	101	4,18	,60		
Risk Alma	Kadın	151	3,77	,58	-2,57	,01*
	Erkek	101	3,98	,66		
Genel girişimci davranış algısı	Kadın	151	3,90	,50	-2,21	,02*
	Erkek	101	4,04	,54		
Anadilde İletişim Yeterliği	Kadın	151	4,16	,72	,89	,37
	Erkek	101	4,07	,86		
Yabancı Dilde İletişim Yeterliği	Kadın	151	3,67	,72	1,31	,19
	Erkek	101	3,54	,81		
Matematiksel ve Bilim-Teknolojide Temel Yeterlikler	Kadın	151	3,80	,75	,27	,78
	Erkek	101	3,78	,77		
Dijital Yeterlikler	Kadın	151	4,08	,62	1,39	,16
	Erkek	101	3,96	,70		
Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği	Kadın	151	4,01	,66	,58	,56
	Erkek	101	3,96	,66		
Girişimcilik Yeterliği	Kadın	151	3,87	,72	,30	,79
	Erkek	101	3,84	,76		
Genel hayat boyu öğrenme algısı	Kadın	151	3,93	,58	,83	,40
	Erkek	101	3,87	,60		

*p<0,05

Tablo 4.2’de görüldüğü gibi öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının cinsiyetlerine göre fırsatları tanıma ($t = -1,44$; $p > 0,05$) ve inisiyatif almada ($t = -1,80$; $p > 0,05$) farklılık görülmez iken risk alma ($t = -2,57$; $p < 0,05$) ve genel girişimci davranış algısının ($t = -2,21$; $p < 0,05$) farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ortalamalar dikkate alındığında erkeklerin daha yüksek ortalamalara sahip olduğu görülmektedir. Buna göre erkeklerin risk alma ve genel olarak girişimci davranışları kadınlara göre daha yüksek düzeyde sergiledikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme kültürleriyle ilgili olarak cinsiyete göre anadilde iletişim yeterliğinin ($t = ,89$; $p > 0,05$), yabancı dilde iletişim yeterliğinin ($t = 1,31$; $p > 0,05$), matematiksel ve bilim-teknolojide temel yeterliklerinin ($t = ,27$; $p > 0,05$), dijital yeterliklerin ($t = 1,39$; $p > 0,05$), öğrenmeyi öğrenme yeterliğinin ($t = ,58$; $p > 0,05$),

girişimcilik yeterliğinin ($t= ,30$; $p>0,05$) ve genel hayat boyu öğrenme algısının ($t= ,83$; $p>0,05$) farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Buna göre öğretmenlerin hayat boyu öğrenme kültürleriyle ilgili algılarının cinsiyetlerine göre değişmediği ve algılarının benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının yaşa göre Anova testi analiz sonuçları Tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo4.3. *Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Yaşa Göre Karşılaştırılması*

Alt boyutlar ve ölçek	Yaş	n	$\bar{X}$	s	F	p	Fark
Fırsatları Tanıma	19-30	54	3,82	,61	,60	,54	Yok
	31-40	88	3,89	,52			
	41 ve üstü	110	3,92	,51			
İnisiyatif Alma	19-30	54	4,08	,59	,05	,94	Yok
	31-40	88	4,11	,61			
	41 ve üstü	110	4,08	,60			
Risk Alma	19-30	54	3,90	,61	1,29	,27	Yok
	31-40	88	3,92	,62			
	41 ve üstü	110	3,78	,62			
Genel girişimci davranış algısı	19-30	54	3,95	,52	,17	,83	Yok
	31-40	88	3,98	,51			
	41 ve üstü	110	3,94	,52			
Anadilde İletişim Yeterliği	19-30	54	3,95	,72	2,55	,08	Yok
	31-40	88	3,98	,65			
	41 ve üstü	110	3,94	,88			
Yabancı Dilde İletişim Yeterliği	19-30	54	3,52	,74	,63	,53	Yok
	31-40	88	3,64	,82			
	41 ve üstü	110	3,66	,73			
Matematiksel ve Bilim-Teknolojide Temel Yeterlikler	19-30	54	3,80	,73	,35	,70	Yok
	31-40	88	3,84	,83			
	41 ve üstü	110	3,75	,73			
Dijital Yeterlikler	19-30	54	3,80	,68	,15	,85	Yok
	31-40	88	3,84	,72			
	41 ve üstü	110	3,75	,59			
Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği	19-30	54	3,80	,61	,16	,84	Yok
	31-40	88	3,84	,73			
	41 ve üstü	110	3,75	,62			
Girişimcilik Yeterliği	19-30	54	3,90	,64	2,31	,10	Yok
	31-40	88	3,72	,82			
	41 ve üstü	110	3,94	,70			
Genel hayat boyu öğrenme algısı	19-30	54	3,89	,56	,10	,90	Yok
	31-40	88	3,90	,66			
	41 ve üstü	110	3,93	,54			

* $p<0,05$

1. 19-30 yaş

2. 31-40 yaş

3. 41 ve üstü yaş

Tablo 4.3'te görüldüğü gibi öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının yaşa göre fırsatları tanımada($F=,60$; $p>0,05$), inisiyatif almada($F=,05$; $p>0,05$), risk almada($F=1,29$; $p>0,05$), genel girişimci davranış algısının($F=,17$; $p>0,05$) farklılık göstermediği görülmektedir.

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının; anadilde iletişim yeterliğinin($F=2,55$; $p>0,05$), yabancı dilde iletişim yeterliğinin($F=,63$; $p>0,05$), matematiksel ve bilim-teknolojide temel yeterliklerinin($F=,35$; $p>0,05$), dijital yeterliklerin($F=,15$; $p>0,05$), öğrenmeyi öğrenme yeterliğinin($F=,16$; $p>0,05$), girişimcilik yeterliğinin($F=2,31$; $p>0,05$) ve genel hayat boyu öğrenme algısının($F=,10$; $p>0,05$) öğretmenlerin yaşlarına göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının kıdeme göre Anova testi analiz sonuçları Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo4.4. *Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Kıdeme Göre Karşılaştırılması*

Alt boyutlar ve ölçek	Kıdem	n	$\bar{X}$	s	F	p	Fark
Fırsatları Tanıma	1-10 yıl	61	3,86	,62	,20	,89	Yok
	11-15 yıl	81	3,87	,51			
	16-20 yıl	75	3,92	,55			
	21 yıl ve üstü	35	3,92	,43			
İnisiyatif Alma	1-10 yıl	61	4,12	,58	,30	,82	Yok
	11-15 yıl	81	4,08	,61			
	16-20 yıl	75	4,12	,59			
	21 yıl ve üstü	35	4,01	,62			
Risk Alma	1-10 yıl	61	3,92	,62	,73	,53	Yok
	11-15 yıl	81	3,89	,61			
	16-20 yıl	75	3,82	,60			
	21 yıl ve üstü	35	3,75	,68			
Genel girişimci davranış algısı	1-10 yıl	61	3,98	,53	,16	,91	Yok
	11-15 yıl	81	3,96	,51			
	16-20 yıl	75	3,96	,52			
	21 yıl ve üstü	35	3,90	,53			
Anadilde İletişim Yeterliği	1-10 yıl	61	4,09	,71	1,09	,35	Yok
	11-15 yıl	81	4,23	,65			
	16-20 yıl	75	4,11	,82			
	21 yıl ve üstü	35	3,96	,67			

(Devamı arkada)

Tablo4.4. Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Kıdeme Göre Karşılaştırılması (Devamı)

Alt boyutlar ve ölçek	Kıdem	n	$\bar{X}$	s	F	p	Fark
Yabancı Dilde İletişim Yeterliği	1-10 yıl	61	3,59	,74	,08	,96	Yok
	11-15 yıl	81	3,61	,82			
	16-20 yıl	75	3,65	,78			
	21 yıl ve üstü	35	3,65	,63			
Matematiksel ve Bilim-Teknolojide Temel Yeterlikler	1-10 yıl	61	3,85	,72	,69	,55	Yok
	11-15 yıl	81	3,80	,83			
	16-20 yıl	75	3,70	,79			
	21 yıl ve üstü	35	3,89	,59			
Dijital Yeterlikler	1-10 yıl	61	4,09	,69	,33	,79	Yok
	11-15 yıl	81	4,01	,71			
	16-20 yıl	75	3,99	,63			
	21 yıl ve üstü	35	4,07	,49			
Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği	1-10 yıl	61	4,07	,63	1,05	,36	Yok
	11-15 yıl	81	3,92	,73			
	16-20 yıl	75	4,05	,64			
	21 yıl ve üstü	35	3,90	,54			
Girişimcilik Yeterliği	1-10 yıl	61	3,91	,65	2,35	,07	Yok
	11-15 yıl	81	3,69	,82			
	16-20 yıl	75	3,99	,71			
	21 yıl ve üstü	35	3,88	,66			
Genel hayat boyu öğrenme algısı	1-10 yıl	61	3,95	,57	,42	,73	Yok
	11-15 yıl	81	3,85	,66			
	16-20 yıl	75	3,94	,58			
	21 yıl ve üstü	35	3,89	,45			
*p<0,05	1. 1-10 yıl	2. 11-15 yıl	3. 16-20 yıl	4. 21 yıl ve üstü			

Tablo 4.4'te görüldüğü gibi öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının kıdeme göre fırsatları tanımada ($F=,20$; $p>0,05$), inisiyatif almada ($F=,30$; $p>0,05$), risk almada ($F=,73$; $p>0,05$), genel girişimci davranış algısının ($F=,16$; $p>0,05$) farklılık göstermediği görülmektedir.

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının; anadilde iletişim yeterliğinin ($F=1,09$; $p>0,05$), yabancı dilde iletişim yeterliğinin ($F=,08$; $p>0,05$), matematiksel ve bilim-teknolojide temel yeterliklerinin ($F=,69$; $p>0,05$), dijital yeterliklerin ($F=,33$; $p>0,05$), öğrenmeyi öğrenme yeterliğinin ($F=1,05$; $p>0,05$), girişimcilik yeterliğinin ($F=2,35$; $p>0,05$) ve genel hayat boyu öğrenme algısının ($F=,42$; $p>0,05$) öğretmenlerin kıdemlerine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının medeni durumlarına göre t testi analiz sonuçları Tablo 4.5'te verilmiştir.

Tablo4.5. *Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması*

Alt boyutlar ve ölçek	Medeni durum	n	$\bar{X}$	s	t	p
Fırsatları Tanıma	Evli	171	3,89	,50	,20	,83
	Bekar	81	3,88	,61		
İnisiyatif Alma	Evli	171	4,08	,59	-,52	,59
	Bekar	81	4,12	,61		
Risk Alma	Evli	171	3,86	,59	,03	,97
	Bekar	81	3,85	,61		
Genel girişimci davranış algısı	Evli	171	3,95	,51	-,15	,87
	Bekar	81	3,96	,54		
Anadilde İletişim Yeterliği	Evli	171	4,13	,80	,23	,81
	Bekar	81	4,11	,72		
Yabancı Dilde İletişim Yeterliği	Evli	171	3,63	,74	,26	,78
	Bekar	81	3,60	,82		
Matematiksel ve Bilim-Teknolojide Temel Yeterlikler	Evli	171	3,79	,73	-,14	,88
	Bekar	81	3,80	,83		
Dijital Yeterlikler	Evli	171	4,02	,63	-,36	,71
	Bekar	81	4,05	,71		
Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği	Evli	171	4,00	,64	,49	,62
	Bekar	81	3,96	,70		
Girişimcilik Yeterliği	Evli	171	3,86	,72	,00	,99
	Bekar	81	3,86	,78		
Genel hayat boyu öğrenme algısı	Evli	171	3,91	,56	,15	,87
	Bekar	81	3,90	,65		

*p<0,05

Tablo 4.5'te görüldüğü gibi öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının medeni durumlarına göre fırsatları tanımada ($t = ,20$; $p > 0,05$) ve inisiyatif almada ($t = -,52$; $p > 0,05$), risk alma ($t = ,03$; $p > 0,05$) ve genel girişimci davranış algısının ($t = -,15$; $p > 0,05$) farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme kültürleriyle ilgili olarak medeni durumlarına göre anadilde iletişim yeterliğinin ($t = ,23$; $p > 0,05$), yabancı dilde iletişim yeterliğinin ($t = ,26$; $p > 0,05$), matematiksel ve bilim-teknolojide temel yeterliklerinin ($t = -,14$; $p > 0,05$), dijital yeterliklerin ($t = -,36$; $p > 0,05$), öğrenmeyi öğrenme yeterliğinin ($t = ,49$; $p > 0,05$), girişimcilik yeterliğinin ($t = ,00$; $p > 0,05$) ve genel hayat boyu öğrenme algısının ($t = ,15$; $p > 0,05$) farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Buna göre öğretmenlerin hayat boyu

öğrenme kültürleriyle ilgili algılarının medeni durumlarına göre değişmediği ve algılarının benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının eğitim düzeylerine göre Anova testi analiz sonuçları Tablo 4.6’da verilmiştir.

Tablo4.6. Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Alt boyutlar ve ölçek	Eğitim düzeyi	n	$\bar{X}$	s	F	p	Fark
Fırsatları Tanıma	Lisans	182	3,91	,53	2,28	,10	Yok
	Lisansüstü	37	3,96	,60			
	Önlisans ve altı	33	3,71	,51			
İnisiyatif Alma	Lisans	182	4,08	,61	1,47	,23	Yok
	Lisansüstü	37	4,23	,57			
	Önlisans ve altı	33	4,00	,56			
Risk Alma	Lisans	182	3,85	,63	1,89	,15	Yok
	Lisansüstü	37	4,01	,64			
	Önlisans ve altı	33	3,72	,53			
Genel girişimci davranış algısı	Lisans	182	3,96	,52	2,14	,12	Yok
	Lisansüstü	37	4,08	,53			
	Önlisans ve altı	33	3,82	,48			
Anadilde İletişim Yeterliği	Lisans	182	4,20	,68	4,35	,01*	1-3
	Lisansüstü	37	4,04	,87			
	Önlisans ve altı	33	3,78	,77			
Yabancı Dilde İletişim Yeterliği	Lisans	182	3,64	,73	,41	,66	Yok
	Lisansüstü	37	3,62	,94			
	Önlisans ve altı	33	3,51	,73			
Matematiksel ve Bilim-Teknolojide Temel Yeterlikler	Lisans	182	3,81	,73	,63	,53	Yok
	Lisansüstü	37	3,83	,94			
	Önlisans ve altı	33	3,65	,73			
Dijital Yeterlikler	Lisans	182	4,05	,73	2,47	,08	Yok
	Lisansüstü	37	4,14	,94			
	Önlisans ve altı	33	3,81	,73			
Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği	Lisans	182	4,01	,62	,62	,53	Yok
	Lisansüstü	37	3,98	,90			
	Önlisans ve altı	33	3,87	,54			
Girişimcilik Yeterliği	Lisans	182	3,87	,62	,23	,79	Yok
	Lisansüstü	37	3,85	,90			
	Önlisans ve altı	33	3,78	,54			
Genel hayat boyu öğrenme algısı	Lisans	182	3,93	,62	1,20	,30	Yok
	Lisansüstü	37	3,91	,90			
	Önlisans ve altı	33	3,76	,54			

*p<0,05

1. Lisans

2. Lisansüstü

3. Önlisans ve altı

Tablo 4.6’de görüldüğü gibi öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının kıdeme göre fırsatları tanımada ($F=2,28$; $p>0,05$), inisiyatif almada ($F=1,47$; $p>0,05$), risk almada ($F=1,89$; $p>0,05$), genel girişimci davranış algısının ($F=2,14$; $p>0,05$) farklılık göstermediği görülmektedir.

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının; yabancı dilde iletişim yeterliğinin ($F=,41$; $p>0,05$), matematiksel ve bilim-teknolojide temel yeterliklerinin ($F=,63$; $p>0,05$), dijital yeterliklerin ($F=2,47$; $p>0,05$), öğrenmeyi öğrenme yeterliğinin ($F=,62$; $p>0,05$), girişimcilik yeterliğinin ($F=,23$; $p>0,05$) ve genel hayat boyu öğrenme algısının ($F=1,20$; $p>0,05$) öğretmenlerin kıdemlerine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ancak anadilde iletişim yeterliğinin ($F=4,35$; $p<0,05$), ise eğitim düzeyine göre farklılık gösterdiği görülmüştür. Farklılık gösteren grupların tespiti için yapılan Post Hoc Tukey analizi sonucunda farkın lisans mezunu öğretmenlerle ($\bar{X}_L=4,20$) önlisans ve altı eğitim mezunu öğretmenler ($\bar{X}_{ÖL}=3,78$) arasında ve lisans mezunlarının daha yüksek çıkmıştır.

Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının branşlarına göre Anova testi analiz sonuçları Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo4.7. *Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Branşlarına Göre Karşılaştırılması*

Alt boyutlar ve ölçek	Branş	n	$\bar{X}$	s	F	p	Fark
Fırsatları Tanıma	Antrenör ve beden eğitimi	57	3,97	,59	2,24	,05	Yok
	Halk oyunları	37	3,95	,61			
	Meslek dersleri	36	4,04	,50			
	Okulöncesi-Çocuk gelişimi	37	3,73	,47			
	Resim, Müzik	34	3,90	,57			
	Sınıf ve kültür dersleri	51	3,75	,43			

(Devanı arkada)

Tablo4.7. Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Branşlarına Göre Karşılaştırılması (Devamı)

Alt boyutlar ve ölçek	Branş	n	$\bar{X}$	s	F	p	Fark
İnisiyatif Alma	Antrenör ve beden eğitimi	57	4,24	,57	5,00	,00*	1-4;1-6; 2-6;3-6; 5-6
	Halk oyunları	37	4,20	,58			
	Meslek dersleri	36	4,23	,60			
	Okulöncesi-Çocuk gelişimi	37	3,89	,50			
	Resim, Müzik	34	4,22	,66			
	Sınıf ve kültür dersleri	51	3,81	,54			
Risk Alma	Antrenör ve beden eğitimi	57	4,06	,63	3,83	,00*	1-6; 2-6;
	Halk oyunları	37	4,04	,60			
	Meslek dersleri	36	3,85	,70			
	Okulöncesi-Çocuk gelişimi	37	3,71	,46			
	Resim, Müzik	34	3,82	,70			
	Sınıf ve kültür dersleri	51	3,63	,53			
Genel girişimci davranış algısı	Antrenör ve beden eğitimi	57	4,10	,53	4,40	,00*	1-4;1-6; 2-6
	Halk oyunları	37	4,07	,55			
	Meslek dersleri	36	4,05	,52			
	Okulöncesi-Çocuk gelişimi	37	3,79	,39			
	Resim, Müzik	34	4,00	,56			
	Sınıf ve kültür dersleri	51	3,74	,43			
Anadilde İletişim Yeterliği	Antrenör ve beden eğitimi	57	4,07	,83	,66	,65	Yok
	Halk oyunları	37	3,99	,87			
	Meslek dersleri	36	4,29	,60			
	Okulöncesi-Çocuk gelişimi	37	4,12	,81			
	Resim, Müzik	34	4,20	,66			
	Sınıf ve kültür dersleri	51	4,12	,81			

(Devamı arkada)

Tablo4.7. Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Branşlarına Göre Karşılaştırılması (Devamı)

Alt boyutlar ve ölçek	Branş	n	$\bar{X}$	s	F	p	Fark
Yabancı Dilde İletişim Yeterliği	Antrenör ve beden eğitimi	57	3,61	,70	2,38	,03*	3-4; 3-6
	Halk oyunları	37	3,64	,94			
	Meslek dersleri	36	4,00	,64			
	Okulöncesi-Çocuk gelişimi	37	3,47	,74			
	Resim, Müzik	34	3,53	,80			
	Sınıf ve kültür dersleri	51	3,52	,69			
Matematiksel ve Bilim-Teknolojide Temel Yeterlikler	Antrenör ve beden eğitimi	57	3,79	,73	1,42	,21	Yok
	Halk oyunları	37	3,84	,84			
	Meslek dersleri	36	4,04	,67			
	Okulöncesi-Çocuk gelişimi	37	3,58	,86			
	Resim, Müzik	34	3,72	,86			
	Sınıf ve kültür dersleri	51	3,80	,61			
Dijital Yeterlikler	Antrenör ve beden eğitimi	57	4,00	,64	2,15	,06	Yok
	Halk oyunları	37	3,98	,76			
	Meslek dersleri	36	4,29	,55			
	Okulöncesi-Çocuk gelişimi	37	3,82	,81			
	Resim, Müzik	34	4,13	,65			
	Sınıf ve kültür dersleri	51	4,00	,48			
Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği	Antrenör ve beden eğitimi	57	4,03	,60	2,84	,01*	3-6
	Halk oyunları	37	3,93	,67			
	Meslek dersleri	36	4,32	,59			
	Okulöncesi-Çocuk gelişimi	37	3,92	,67			
	Resim, Müzik	34	3,98	,75			
	Sınıf ve kültür dersleri	51	3,81	,62			

(Devamı arkada)

Tablo4.7. Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Branşlarına Göre Karşılaştırılması (Devamı)

Alt boyutlar ve ölçek	Branş	n	$\bar{X}$	s	F	p	Fark
Girişimcilik Yeterliği	Antrenör ve beden eğitimi	57	3,93	,70	2,56	,02*	3-6
	Halk oyunları	37	3,80	,80			
	Meslek dersleri	36	4,14	,66			
	Okulöncesi-Çocuk gelişimi	37	3,70	,75			
	Resim, Müzik	34	3,98	,67			
	Sınıf ve kültür dersleri	51	3,65	,74			
Genel hayat boyu öğrenme algısı	Antrenör ve beden eğitimi	57	3,93	,54	2,54	,02*	3-4; 3-6
	Halk oyunları	37	3,87	,66			
	Meslek dersleri	36	4,19	,54			
	Okulöncesi-Çocuk gelişimi	37	3,78	,63			
	Resim, Müzik	34	3,94	,63			
	Sınıf ve kültür dersleri	51	3,79	,52			
*p<0,05	1. Antrenör ve beden eğitimi 3. Meslek dersleri 5. Resim, Müzik		2. Halk oyunları 4. Okulöncesi-Çocuk gelişimi 6. Sınıf ve kültür dersleri				

Tablo 4.7’de görüldüğü gibi öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının branşa göre fırsatları tanımada ($F=2,24$; $p>0,05$) farklılık göstermediği ancak inisiyatif almada ($F=5,00$; $p<0,05$), risk almada ($F=3,83$; $p<0,05$), genel girişimci davranış algısının ($F=4,40$; $p<0,05$) farklılık gösterdiği görülmektedir.

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının; anadilde iletişim yeterliğinin ($F=,66$; $p>0,05$), matematiksel ve bilim-teknolojide temel yeterliklerinin ($F=1,42$; $p>0,05$) dijital yeterliklerin ($F=2,15$; $p>0,05$) anlamlı farklılık göstermediği ancak yabancı dilde iletişim yeterliğinin ($F=2,38$; $p<0,05$), öğrenmeyi öğrenme yeterliğinin ($F=2,84$; $p>0,05$), girişimcilik yeterliğinin ($F=2,56$; $p<0,05$) ve genel hayat boyu öğrenme algısının ($F=2,54$; $p<0,05$) öğretmenlerin branşlarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Farklılık gösteren grupların tespiti için yapılan Post HocTukey analizi sonucunda farkın girişimci öğretmen davranışlarının inisiyatif almada Antrenör ve beden eğitimi

öğretmenleri ($\bar{X}_{AB}=4,24$) ile okulöncesi ve çocuk gelişimi ($\bar{X}_{OÇ}=3,89$) arasında; Antrenör ve beden eğitimi öğretmenleri ($\bar{X}_{AB}=4,24$) ile sınıf ve kültür dersleri ($\bar{X}_{SK}=3,81$) arasında; Halk oyunları öğretmenleri ($\bar{X}_H=4,20$) ile sınıf ve kültür dersleri ($\bar{X}_{SK}=3,81$) arasında, Meslek dersleri öğretmenleri ($\bar{X}_M=4,23$) ile sınıf ve kültür dersleri ($\bar{X}_{SK}=3,81$) arasında ve Resim müzik öğretmenleri ($\bar{X}_H=4,22$) ile sınıf ve kültür dersleri ($\bar{X}_{SK}=3,81$) arasında vardır. Çocuk gelişimi ile sınıf ve kültür dersleri öğretmenlerinin ortalamaları diğer branşlardan daha düşüktür.

Risk almada Antrenör ve beden eğitimi öğretmenleri ($\bar{X}_{AB}=4,06$) ile sınıf ve kültür dersleri ($\bar{X}_{SK}=3,63$) arasında, Halk oyunları öğretmenleri ($\bar{X}_H=4,04$) ile sınıf ve kültür dersleri ($\bar{X}_{SK}=3,63$) arasında fark vardır. Sınıf ve kültür öğretmenlerinin girişimcilikleri risk almada daha düşüktür.

Genel girişimci davranış algısının Antrenör ve beden eğitimi öğretmenleri ($\bar{X}_{AB}=4,10$) ile okulöncesi ve çocuk gelişimi ($\bar{X}_{OÇ}=3,79$) arasında, Antrenör ve beden eğitimi öğretmenleri ($\bar{X}_{AB}=4,10$) ile sınıf ve kültür dersleri ($\bar{X}_{SK}=3,74$) arasında, Halk oyunları öğretmenleri ($\bar{X}_H=4,07$) ile sınıf ve kültür dersleri ($\bar{X}_{SK}=3,74$) arasında fark vardır. Sınıf ve kültür öğretmenlerinin genel olarak girişimcilik düzeyleri daha düşüktür.

Yabancı dilde iletişim yeterliğinin Meslek dersleri öğretmenleri ($\bar{X}_M=4,00$) ile okulöncesi ve çocuk gelişimi ($\bar{X}_{OÇ}=3,47$) arasında ve Meslek dersleri öğretmenleri ($\bar{X}_M=4,00$) ile sınıf ve kültür dersleri ($\bar{X}_{SK}=3,52$) arasında fark görülmüştür. Okulöncesi-çocuk gelişimi ile sınıf ve kültür dersleri öğretmenlerinin ortalamaları daha düşüktür.

Öğrenmeyi öğrenme yeterliğinde Meslek dersleri öğretmenleri ($\bar{X}_M=4,32$) ile sınıf ve kültür dersleri ($\bar{X}_{SK}=3,81$) arasında fark görülmüştür. Sınıf ve kültür dersleri öğretmenlerinin ortalamaları daha düşüktür.

Girişimcilik yeterliğinde Meslek dersleri öğretmenleri ($\bar{X}_M=4,14$) ile sınıf ve kültür dersleri ($\bar{X}_{SK}=3,65$) arasında fark görülmüştür. Sınıf ve kültür dersleri öğretmenlerinin ortalamaları daha düşüktür.

Genel hayat boyu öğrenme algısında Meslek dersleri öğretmenleri ($\bar{X}_M=4,19$) ile okulöncesi ve çocuk gelişimi ($\bar{X}_{OÇ}=3,78$) arasında ve Meslek dersleri öğretmenleri ($\bar{X}_M=4,19$) ile sınıf ve kültür dersleri ($\bar{X}_{SK}=3,79$) arasında fark vardır. Okulöncesi-çocuk gelişimi ile sınıf ve kültür dersleri öğretmenlerinin ortalamaları daha düşüktür.

Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının çalışma pozisyonlarına göre t testi analiz sonuçları Tablo 4.8'de verilmiştir.

Tablo4.8. *Öğretmenlerin Girişimci Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürlerine İlişkin Algılarının Çalışma Pozisyonlarına Göre Karşılaştırılması*

Alt boyutlar ve ölçek	Çalışma Pozisyonu	n	$\bar{X}$	s	t	p
Fırsatları Tanıma	Usta öğretici (Ü.Ö)	143	3,94	,55	1,86	,06
	Kadrolu Öğretmen	109	3,82	,51		
İnisiyatif Alma	Usta öğretici (Ü.Ö)	143	4,23	,55	4,18	,00*
	Kadrolu Öğretmen	109	3,92	,51		
Risk Alma	Usta öğretici (Ü.Ö)	143	3,96	,55	3,16	,00*
	Kadrolu Öğretmen	109	3,72	,51		
Genel girişimci davranış algısı	Usta öğretici (Ü.Ö)	143	4,06	,64	3,60	,00*
	Kadrolu Öğretmen	109	3,82	,57		
Anadilde İletişim Yeterliği	Usta öğretici (Ü.Ö)	143	4,09	,52	-,86	,38
	Kadrolu Öğretmen	109	4,17	,49		
Yabancı Dilde İletişim Yeterliği	Usta öğretici (Ü.Ö)	143	3,63	,75	,18	,85
	Kadrolu Öğretmen	109	3,61	,81		
Matematiksel ve Bilim- Teknolojide Temel Yeterlikler	Usta öğretici (Ü.Ö)	143	3,78	,79	-,32	,74
	Kadrolu Öğretmen	109	3,81	,72		
Dijital Yeterlikler	Usta öğretici (Ü.Ö)	143	3,78	,79	1,33	,18
	Kadrolu Öğretmen	109	3,81	,72		
Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği	Usta öğretici (Ü.Ö)	143	4,01	,67	,61	,54
	Kadrolu Öğretmen	109	3,96	,63		
Girişimcilik Yeterliği	Usta öğretici (Ü.Ö)	143	4,01	,69	1,04	,29
	Kadrolu Öğretmen	109	3,96	,61		
Genel hayat boyu öğrenme algısı	Usta öğretici (Ü.Ö)	143	3,93	,63	,54	,58
	Kadrolu Öğretmen	109	3,89	,53		

*p<0,05

Tablo 4.8’de görüldüğü gibi öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının çalışma pozisyonlarına göre fırsatları tanıma ($t= 1,86$; $p>0,05$) farklılık göstermemiş ancak inisiyatif almada ($t= 4,18$; $p<0,05$), risk alma ($t= 3,16$; $p>0,05$) ve genel girişimci davranış algısının ($t= 3,60$; $p<0,05$) farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ortalamalara bakıldığında kadrolu öğretmenlere göre usta öğreticilerin girişimcilik özelliklerinin inisiyatif ve risk alma ile genel olarak daha yüksek çıkmıştır. Dolayısıyla usta öğreticiler kadrolu öğretmenler göre daha yüksek girişimcilik, risk ve inisiyatif alabilmektedirler.

Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme kültürleriyle ilgili olarak çalışma pozisyonlarına göre anadilde iletişim yeterliğinin ($t= -,86$; $p>0,05$), yabancı dilde iletişim yeterliğinin ($t= ,18$; $p>0,05$), matematiksel ve bilim-teknolojide temel yeterliklerinin ($t=-,32$; $p>0,05$), dijital yeterliklerin ($t=1,33$; $p>0,05$), öğrenmeyi öğrenme yeterliğinin ($t=,61$; $p>0,05$), girişimcilik yeterliğinin ($t= 1,04$; $p>0,05$) ve genel hayat boyu öğrenme algısının ($t= ,54$; $p>0,05$) farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Buna göre öğretmenlerin hayat boyu öğrenme kültürleriyle ilgili algılarının çalışma pozisyonunun usta öğretici-

ücretli öğretmen ya da kadrolu öğretmen olmaya göre değişmediği ve algılarının benzerlik gösterdiği söylenebilir.

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ve alt boyutları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürü ve alt boyutlarına ilişkin algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” biçiminde belirlenmiştir. Bu soruya yanıt bulmak için analiz sonucunda Tablo 4.9’da verilen bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 4.9. *Öğretmenlerin Girişimci Öğretmen Davranışları İle Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürü Arasındaki İlişkinin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları (n: 252)*

		Fırsatları Tanıma	İnisiyatif Alma	Risk Alma	Genel girişimci davranış algısı
Anadilde İletişim Yeterliği	r	,337**	,250**	,177**	,284**
Yabancı Dilde İletişim Yeterliği	r	,281**	,243**	,235**	,284**
Matematiksel ve Bilim-Teknolojide Temel Yeterlikler	r	,309**	,264**	,217**	,295**
Dijital Yeterlikler	r	,325**	,282**	,196**	,301**
Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği	r	,406**	,390**	,302**	,414**
Girişimcilik Yeterliği	r	,424**	,429**	,373**	,463**
Genel hayat boyu öğrenme algısı	r	,444**	,409**	,334**	,446**

** $p > 0,01$ * $p > 0,05$

Tablo 4.9’da görüldüğü gibi Pearson Korelasyon analizi sonuçlarına göre; anadilde iletişim yeterliği ile fırsatları tanıma arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki ($r=,33$; $p<0,01$), inisiyatif alma arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki ($r=,25$; $p<0,01$), risk alma arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki ($r=,17$; $p<0,01$) ve genel girişimci davranış algısı arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki ($r=,28$; $p<0,01$) olduğu görülmüştür.

Yabancı dilde iletişim yeterliği fırsatları tanıma ile fırsatları tanıma arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki ($r=,28$; $p<0,01$), inisiyatif alma arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki ($r=,24$; $p<0,01$), risk alma arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki ($r=,23$; $p<0,01$) ve genel girişimci davranış algısı arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki ($r=,28$; $p<0,01$) olduğu görülmüştür.

Matematiksel ve bilim-teknolojide temel yeterlikler fırsatları tanıma fırsatları tanıma arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki ($r=,39$; $p<0,01$), inisiyatif alma arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki ($r=,26$; $p<0,01$), risk alma arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki ($r=,21$; $p<0,01$) ve genel girişimci davranış algısı arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki ($r=,29$; $p<0,01$) olduğu görülmüştür.

Dijital yeterlikler ile fırsatları tanıma arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki ($r=,32$; $p<0,01$), inisiyatif alma arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki ($r=,28$; $p<0,01$), risk alma arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki ($r=,19$; $p<0,01$) ve genel girişimci davranış algısı arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki ($r=,30$; $p<0,01$) olduğu görülmüştür.

Öğrenmeyi öğrenme yeterliği ile fırsatları tanıma arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki ($r=,40$; $p<0,01$), inisiyatif alma arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki ($r=,39$; $p<0,01$), risk alma arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki ($r=,30$; $p<0,01$) ve genel girişimci davranış algısı arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki ($r=,41$; $p<0,01$) olduğu görülmüştür.

Girişimcilik yeterliği ile fırsatları tanıma arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki ($r=,42$; $p<0,01$), inisiyatif alma arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki ($r=,42$; $p<0,01$), risk alma arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki ($r=,37$; $p<0,01$) ve genel girişimci davranış algısı arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki ($r=,46$; $p<0,01$) olduğu görülmüştür.

Genel hayat boyu öğrenme algısı ile fırsatları tanıma arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki ($r=,44$; $p<0,01$), inisiyatif alma arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki ($r=,40$; $p<0,01$), risk alma arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki ($r=,33$; $p<0,01$) ve genel girişimci davranış algısı arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki ($r=,44$; $p<0,01$) olduğu görülmüştür.

Bulgulara göre öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürü arasında boyutlar arasında düşük ve orta düzeyde olmak üzere pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür.

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine yönelik algılarının bütün boyutlarda ve genel olarak “Yüksek” derecede olduğu tespit edilmiştir. En yüksek düzey anadilde iletişim yeterliği olup bunu sırasıyla dijital yeterlikler, öğrenmeyi öğrenme yeterliği, girişimcilik yeterliği, matematiksel ve bilim-teknolojide temel yeterlikler ve yabancı dilde iletişim yeterliği izlemektedir. Araştırma bulgularından hayat boyu öğrenme kültür düzeyinin yüksek çıkması alan yazında Ayra ve Kösterelioğlu’nun (2015), Yaman ve Yazar (2015), Kılıç ve Tuncel’in (2014) ve Doğan ve Kavtelek (2015) çalışmaları bulgularıyla aynıdır. Bu durum öğretmenlerin hayat boyu öğrenmeye karşı olumlu yaklaşıtları ve destekledikleri şeklinde yorumlanabilir. Öğretmenlerin girişimcilik özelliklerinin ve hayat boyu öğrenmeye ilgilerini yüksek olması son derece olumlu bir özellik olarak görülmelidir. Bu öğretmenlerin halk eğitim merkezlerinde yetişkin eğitimlerinde görevli olmaları bu özelliklerini kursiyerlerle paylaşmaları ve onlara aktarmalarına olanak sağlamaktadır. Böylelikle kursiyerlerin hem hayat boyu öğrenmeye karşı ilgilerinin artmasına hem de girişimcilik özelliklerini kullanmaları ve geliştirmelerine olanak sağlayabilir.

Öğretmenlerin girişimcilik algılarında ise en yüksek ortalama inisiyatif alma olup bunu sırasıyla fırsatları tanıma, risk alma izlemiştir. Genel girişimcilik özelliklerinin yüksek derecede olduğu görülmüştür. Araştırma bulgularının Yavaşoğlu (2019) çalışması bulgularıyla benzerlik gösterdiği saptanmıştır. Girişimcilikte inisiyatif alma son derece önemlidir. Yine girişimcilikte fırsatları tanıma ve risk almanın da yüksek olması girişimciliği özelliklerindendir. Girişimcilik özelliklerinin boyutlarda ve genel olarak yüksek olması halk eğitimlerde ayrıca üzerinde durulması gereken bir konudur. Çünkü yetişkin eğitime yönelik eğitimlerin yaygın olduğu bu kurumlarda maddi kaynak olarak yeterli ancak arayış içinde kursiyerler gelebilmektedir. Öğretmenin bu kursiyerlere vizyoner liderlik yapması ve yönlendirici etkisiyle girişimci kursiyerlerin ortaya çıkması çok mümkün bir durumdur.

Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının yaş, kıdem, medeni durum ve eğitim düzeylerine göre farklılık göstermediği ancak cinsiyet, branş ve çalışma pozisyonuna göre farklılık

gösterdiği saptanmıştır. Bulguların Doğan ve Kavtelek (2015) çalışmasında ulaştığı yaş, görev bölgesi ve görev yapılan kurum değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar gösterirken cinsiyete göre farklılık görülmediği bulgusundan farklıdır. Bunun nedeni kişisel yaklaşımların farklı olması olabilir. Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları algılarının cinsiyetlerine göre erkeklerin risk alma ve genel olarak girişimci davranışları kadınlara göre daha yüksek düzeyde sergiledikleri tespit edilmiştir. Erkeklerin risk alma ve genel girişimcilik özelliklerinin yüksek olması olağan görülebilir.

Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışlarına ilişkin algılarının branşa göre inisiyatif almada, risk almada ve genel girişimci davranışlarının farklılık gösterdiği; okulöncesi ve çocuk gelişimi ile sınıf ve kültür dersleri branşları aleyhine daha düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme kültürlerine ilişkin algılarının yabancı dilde iletişim yeterliği, öğrenmeyi öğrenme yeterliği, girişimcilik yeterliği ve genel hayat boyu öğrenme algısının farklılık gösterdiği ve okulöncesi ve çocuk gelişimi ile sınıf ve kültür dersleri branşları aleyhine daha düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları algılarının çalışma pozisyonlarına göre kadrolu öğretmenlere göre usta öğreticilerin girişimcilik özelliklerinin inisiyatif ve risk alma ile genel olarak daha yüksek çıkmıştır. Bu durum usta öğreticilerin-ücretli öğretmenlerin kadrolu öğretmenlerden daha yüksek girişimcilik özellikler taşıdıklarını göstermektedir. Bunun nedeni işçi statüsünde olmaları ve daha düşük ücret almalarından dolayı daha fazla risk ve inisiyatif alabilmeleri olarak düşünülebilir. Kadrolu öğretmenlerin devlet memuru olmalarından dolayı ek iş yapma yasakları girişimcilik özelliklerini azaltmış olabileceği düşünülmektedir.

Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışları ile okullarda hayat boyu öğrenme kültürü arasında boyutlar arasında düşük ve orta düzeyde olmak üzere pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Buna göre öğretmenlerin girişimcilik düzeyleri arttıkça hayat boyu öğrenme kültür düzeyleri de artmaktadır. Bir başka ifadeyle öğretmenlerin hayat boyu öğrenme kültür seviyeleri yükseldikçe girişimci davranışlarının da arttığı sonucuna ulaşılabilir. Girişimcilik özellikleri sürekli gelişme, fırsatları yakalama, risk alma gibi özellikleri sürekli gelişme ve yaşam boyu eğitimi gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla girişimcilik zaten örgün ya da yaygın sürekli eğitimle geliştirilebilir bir beceri olma özelliği taşımaktadır. Hayat boyu öğrenmenin doğru ve dolaylı faydalarından biri de girişimcilik, özgüven, gelişen, yenilenen bireylerin yetiştirilmesine katkı sağlama olarak düşünülebilir. Dolayısıyla hayat boyu öğrenme ile

girişimcilik birbirini destekleyen ve geliştiren yapılara olarak görülmelidir. Bu açıdan bakıldığında araştırma bulguları da bunu destekler niteliktedir.

5.2. Öneriler

- Öğretmenlerin girişimcilik özelliklerinin yüksek olmasının eğitimdeki yansımaları araştırma konusu olarak çalışılabilir.
- Öğretmenlerin girişimci öğretmen davranışlarının çok yüksek düzeylere çıkarılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir. Öğretmenlere destek kredileri ve teşvikler sağlanabilir.
- Öğretmenlerin girişimcilik özelliklerinin halk eğitme gelen kursiyerler üzerindeki etkilerinin neler olduğu araştırılabilir.
- Okullarda hayat boyu öğrenme kültürünün çok yüksek derecelere çıkarılması için yaşam boyu öğrenme ile ilgili kurs, seminer vb. çalışmalar daha yaygın ve esnek biçimde sunulabilir.
- Öğretmenlerin girişimci davranışları daha fazla sergileme risk ve inisiyatif almaları konusunda yasal mevzuat değiştirilebilir ve destekleyici tedbirler arttırılabilir.
- Devlet memurları yasasındaki devlet memurlarının gelir getirici işlerde çalışamayacakları yasağı kaldırılabilir. Böylelikle girişimcilik özelliklerini kullanmalarına fırsat verilmiş olabilir.
- Girişimcilik ve hayat boyu öğrenmenin birbirini desteklemesinden hareketle girişimcilik özelliği güçlü bireylerin hayat boyu eğitim merkezlerine eğitime alınmaları sağlanarak girişimcilik özellikleri deha çok desteklenebilir.
- Halk eğitim merkezlerinde daha çok girişimcilik eğitimleri verilerek yeni girişimciler yaratılmaya destek olunabilir.

KAYNAKÇA

- Akar, H. ve Üstüner, M. (2017). Mediation role of self-efficacy perceptions in the relationship between emotional intelligence levels and social entrepreneurship traits of pre-service teachers. *Journal of Education and Future*, 12, 95-115.
- Akcanca, N. (2020). 21st century skills: The predictive role of attitudes regarding STEM education and problem-based learning. *International Journal of Progressive Education*, 16 (5), 443-458. <https://doi.org/10.29329/ijpe.2020.277.27>.
- Akkaya, R. & Çetin, M. (2022). Girişimci öğretmen davranışları ölçeği: bir ölçek uyarlama çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 51 (234) , 1473-1490. DOI: 10.37669/milliegitim.853723
- Akpınar, S. (2011). *Girişimciliğin temel kavramları*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları
- Aksoy, M. (2013). Kavram olarak hayat boyu öğrenme ve hayat boyu öğrenmenin Avrupa Birliği serüveni. *Bilig*, (64), 23-48.
- Alparslan, A.M., Taş, M.A. ve Yastıoğlu, S. (2017). Girişimcilik niyeti eğitimle mi artar yoksa kültürel değerlerle mi açıklanır? *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (21), 148-161.
- Altan, M. Z. (2019). *Türkiye'nin eğitim çıkmazı: Girişimci öğretim, girişimci öğretmen*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Amos, A. and Onifade, C. A. (2013). The perception of students on the need for entrepreneurship education in teacher education programme. *Global Journal of Human-Social Science Research*, 13 (3), 75-80.
- Anagün, Ş.S. ve Atalay, N. (2017). Sınıf öğretmeni adaylarının girişimcilik becerisine ilişkin yeterlik algıları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4, 298-313.
- Anagün, Ş. S., Atalay, N., Kılıç, Z. ve Yaşar, S. (2016). Öğretmen adaylarına yönelik 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *PAU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40 (40), 160-175.
- Ata, N. (2006). *Bilgi Çağında Kariyer ve Liderlik*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ataseven, U. ve Mentiş Taş, A. (2019). Entrepreneurship: a content analysis of graduate theses in teaching programs, students and class teachers samples. *International Social Sciences Studies Journal*, 5 (52), 7198-7210.

- Ataseven, Ö. (2016). *Türkiye ve Avrupa birliği ülkelerindeki ilkökul öğrencilerinin girişimcilik yeterliliklerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
- Avrupa Birliği Komisyonu (2000). *A Memorandum on Lifelong Learning*. [http://arhiv.acs.si/dokumenti/Memorandum_on_Lifelong_Learning.pdf] web adresinden 10 Haziran 2022 tarihinde indirildi.
- Avrupa Komisyonu. (2015). *What is LifeLong Learning?* [http://ec.europa.eu/education/policies/lll/life/what_islll_en.html] web adresinden 10 Haziran 2022 tarihinde indirildi.
- Ayra, M., ve Kösterelioğlu, İ. (2015). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin mesleki öz yeterlik algıları ile ilişkisi. *NWSA: EducationSciences*, 10(1), 17-28.
- Bostancı, A. B. , Çelik, K. & Kahraman, Ü. (2017). Okulların DNA Profilleri ile Öğretmenlerin Psikolojik Sermayeleri Arasındaki İlişki . Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi , 8 (2) , 140-156 . Retrievedfrom<https://dergipark.org.tr/tr/pub/aduefebder/issue/35817/403597>
- Borasi, R. ve Finnigan, K. (2010). Entrepreneurialattitudesandbehaviorsthat can helppreparesuccessfulchange-agents in education. *The New Educator*, 6(1), 1-29.
- Coşkun, Y. D., Demirel, M. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42 (42), 108-120.
- Curth, A. (2011). *Order 129: Mappingrofteachers' preparationforentrepreneurshipeducation*. Final Report: EducationandCulture, A reportsubmittedby GHK. Erişim: 04.09.2022. Brussels. https://www.ab.gov.tr/files/ardb/evt/1_avrupa_birligi.
- Çalışır, R. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin girişimcilik yeterlikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
- Çavdar, O., Cumhur, F., Koç, Y. ve Doymuş, K. (2018). Öğretmen adaylarının sosyal girişimcilik özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 27-33.<https://doi.org/10.18506/anemon.464006>.
- Çetinkaya Bozkurt, Ö. ve Alparslan, A. M. (2013). Girişimcilerde bulunması gereken özellikler ile girişimcilik eğitimi; Girişimci ve öğrenci görüşleri. *Journal of Entrepreneur shipand Development*, 8 (1), 7-28.
- Dağhan, G., Nuhoğlu Kibar, P., Menzi Çetin, N., Telli, E. ve Akkoyunlu, B. (2017). Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının bakış açısından 21. yüzyıl öğrenen ve öğretmen özellikleri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 7 (2), 215- 235.
- Demircan, N. (2000). *Girişimcilik ve girişimcilerin kişilik özellikleri konusunda bir uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gebze Yüksek Teknoloji Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

- Deveci, İ. (2016). Fen bilimleri öğretim programıyla (5-8) bütünleştirilmiş girişimcilik eğitimi modüllerinin geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Deveci, İ. (2017). Fen bilimleri öğretmen adaylarının girişimci özellikleri ile ilgili öz değerlendirmeleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (44), 202-228. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.319031>.
- Doğan ve Kavtelek (2015). Hayat boyu öğrenme kurum yöneticilerinin hayat boyu öğrenme kavramına ilişkin görüşleri: Hayat boyu öğrenme için bir metafor analizi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* 5(3), 292-303.
- Doğan, S. & Toyoğlu, A.C. (2019). Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürü Ölçeği (OHBOKO): Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(28), 1-18. doi: 10.29329/mjer.2019.202.1
- Döm, S. (2012). *Girişimcilik ve küçük işletme yöneticiliği*. Ankara: Detay.
- Erdamar, G., Demirkan, Ö., Saraçoğlu, G., Alpan, G. (2017). Lise öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve eğitsel internet kullanma öz-yeterlik inançları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 636-657.
- Ergün, H. & Çelik, K. (2018). Örgütsel muhalefet ölçeği Türkçe uyarlaması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , (48) , 398-414 .<https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/39596/408561>
- Eroğlu, N. ve DüNDAR, Ş. (2018). Ortaöğretim girişimcilik ders kitabı. MEB: Devlet Kitapları.
- EuropeanCommission. (2013). *Entrepreneurshipeducation: A guideforeducators*. Bruxelles. Erişim: 04.10.2022 .https://ec.europa.eu/info/index_en.
- EuropeanCommission. (2014). *Thematicworkinggroup on entrepreneurshipeducation*. <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupdetail.groupdetail&oc&id=8251&no=2/> adresinden 2 Eylül 2020 tarihinde alınmıştır.
- Eurydice, (2016). *Entrepreneurshipeducation at school in Europe*. Publications Office of theEuropeanUnion.
- Ho, M. C. S. (2018). Conceptualizingteachers' entrepreneurialbehavior: An exploratoryreview. *International Journal of Liberal ArtsandSocialScience*, 6(1), 14-28.
- Ho, C. S. M., Lu, J. ve Bryant, D. A. (2020). Theimpact of teacherentrepreneurialbehaviour: A timelyinvestigation of an emergingphenomenon. *Journal of Educational Administration*, 58(6), 697-712.
- ISTE (International SocietyforTechnology in Education). (2015). About ISTE. Erişim: 28.09 2022. <http://www.iste.org/about>

- İbicioğlu, H., Taş, S. ve Özmen, H. İ. (2010). Üniversite eğitiminin girişimcilik düşüncesinin değişimine etkisi: üniversite öğrencileri üzerine bir uygulama, *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 53-74.
- İraz, R. (2010). *Girişimcilik ve kobiler*. Konya: Çizgi Kitapevi.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, A. (2020). *Sınıf öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerileri kapsamında girişimcilik becerilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Keyhani, N. ve Kim, M. S. (2020). A systematicliteraturereview of teacherentrepreneurship. *EntrepreneurshipEducationandPedagogy*. <https://doi.org/10.1177/2515127420917355>
- Kılıç, H., ve Tuncel, Z. A. (2014). İlköğretim branş öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri. *International Journal of CurriculumandInstructionalStudies*, 4 (4), 26-37.
- Korkmaz, S. (2000). Girişimcilik ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 163-179.
- Kuratko, D. F. (2005). Theemergence of entrepreneurshipeducation: Development, Trends, andChallenges. *EntrepreneurshipTheory ve Practice*, 29, 577-598.
- MEB. (2018a). Fen bilimleri dersi öğretim programı, (İlkokul ve Ortaokul 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Neto, R. D. C. A.,Rodrigues, V. P., Stewart, D., Xiao, A. ve Snyder, J. (2018). Theinfluence of self-efficacy on entrepreneurialbehavioramong K-12 teachers. *TeachingandTeacherEducation*, 72(1), 44-53.
- Neto, R. D. C. A.,Picanco, R.V., Campbell, K., Polega, M. ve Ochsankohl, T. (2020). Teamworkandentrepreneurialbehavioramong k-12 teachers in the United States. *TheEducational Forum* 84(2), 179-193.
- Oplatka, I. (2014). Understandingteacherentrepreneurship in theglobalizedsociety: Somelessonsfrom self-starterIsraelischoolteachers in roadsafetyeducation. *Journal of EnterprisingCommunities: People andPlaces in the Global Economy*, 8 (1), 20-33. Erişim: 21.09.2022, <http://dx.doi.org/10.1108/jec-06-2013-0016>.
- Orhan Göksün, D. ve Kurt, A. A. (2017). Öğretmen adaylarının 21. yy. öğrenen becerileri kullanımları ve 21. yy. öğreten becerileri kullanımları arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 42 (190), 107-130
- Özbilen, F.M. ve Oklay, E. (2017). Öğretmenlerin örgütsel güvenleri ile girişimcilik düzeyleri arasındaki ilişki. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (10), 2137.

- Özgül, E. (2021). “Girişimcilikte Temel Kavramlar”. Z. Erdoğan (Ed.). içinde *KOSGEB*,
- Özkul, G. ve Dulupçu, M. A. (2007). Kişisel gelişimin girişimci tipleri üzerine etkisi: Antalya-Isparta illerinde bir inceleme. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2 (2) ,68-69.
- Öztürk, E. (2020). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının girişimcilik özellikleri ve eleştirel düşünme eğilimlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Robinson, S.,Neergaard, H., Tanggaard, L. ve Krueger, N. (2016). New horizons in entrepreneurshipfromteacherledtostudentcenteredlearning. *Education& Training*, 58(7), 1-33.
- Rönkkö, M. L. andLepistö, J. (2015). Finnishstudentteachers’ criticalconceptions of entrepreneurshipeducation. *Journal of EnterprisingCommunities: People andPlaces in the Global Economy*, 9 (1), 61-75. Erişim: 04.09.2022, <https://doi.org/03-2013-000>.
- Sağlam, M. ve Kürüm, D. (2005). Türkiye ve Avrupa birliği ülkelerinde öğretmen eğitiminde yapısal düzenlemeler ve öğretmen adaylarının seçimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 167. [http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/167/index3-kurum.htm]
- Samancı, O.,Ocakcı, E. (2017). Hayat boyu öğrenme. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 711-722.
- Seikkula-Leino, J.,Satuvuori, T., Ruskovaara, E. andHannula, H. (2015). How do Finnishteachereducatorsimplemententrepreneurshipeducation? *Education + Training*, 57(4), 392-404. Erişim: 21.02.2021, <https://doi.org/10.1108/et-03-2013-0029>.
- Şahin, C. (2007). *Kişilik, ahlak, duygusal ve sosyal gelişim* (Ed. S. Akbaba, Ş. Anlıak), İstanbul: Lisans Yayınları.
- Şirin, E. (2020). *Girişimcilik odaklı STEM etkinliklerinin 7. sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerilerine ve STEM tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Tican, C. (2019). Pre-service primaryschoolandpre-schoolteacher’perception of individualentrepreneurshipandopinionsabouttheircreativethinkingtendency. *InternationalJournal of EducationalMethodology*, 5 (4), 591-606.
- TradingEconomics. (2020). Unemployment rate. <http://www.tradingeconomics.com>. Erişim: 25. 10. 2022.
- Turan, N. (2015). *Çalışma yaşamında yetenek, beceri, yetkinlik, yeterlilik*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- TÜSİAD. (2002). Türkiye’de girişimciliği etkileyen faktörler. *Türkiye’de Girişimcilik Dergisi*, İstanbul, TÜSİAD Yayın No:12/340. Lebib Yalkın Yayınları ve Basım İşleri A.Ş.
- Uğur, B. (2015). *Girişimcilik eğitiminin ilköğretim programlarına konulmasına yönelik model önerisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Urbano, D., Aparicio, S. ve Audretsch, D. B. (2019). *Institutions, entrepreneurship, and economic performance*. Springer International Publishing.
- Uygun, M. ve Güner, E. (2016). Girişimcilik eğiliminin gelişiminde girişimcilik eğitimin rolü. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (5), 37-57.
- Valenciano, J.P., Uribe-T, J. ve Real, R. J. L. (2019). Entrepreneurship and education in the 21st century: Analysis and trends. *Research. Journal of Entrepreneurship Education*, 22(4), 1-20.
- Van Dam, K., Schipper, M. and Runhaar, P. (2010). Developing a competency-based framework for teachers’ entrepreneurial behaviour. *Teaching and Teacher Education*, 26 (4), 965-971. Erişim: 20.01.2021, <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13598>.
- Yaman, F. ve Yazar, T. (2015). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi (Diyarbakır ili örneği), *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (4), 1553-1566.
- Yavaşoğlu, N. (2019). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının girişimci kişilik özellikleri, girişimcilik niyeti ve duygusal zekâ düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Aydın.
- Yıldırım, D. (2020). *Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının girişimcilik düzeylerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Yıldırım, H. (2008). *Girişimcilik ateşi ve iş melekleri*. İstanbul: Değişim Yayınları.
- Yıldırım, Z. (2015). *Sınıf öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenmeye yönelik yeterlik algıları ve görüşler* (Yayınlanmamış yüksek lisan tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Yılmaz, E., Sünbül, A. M. (2009). Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 195-203.
- Yurtseven, R. ve Ergün, M. (2018). Teacher's opinions about development of entrepreneurship skills of primary school students. *International Journal of Social Science Research*, 7 (1), 118-140.

EKLER

Ek 1: Denizli il Milli Eğitim Müdürlüğü Veri Toplama İzin Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 19.09.2022-257996

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-16605029-44-57996858 16/09/2022

Konu : Anket Uygulama İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 06.09.2022 tarihli ve 250220 sayılı yazısı.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim/Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi (İ.Ö.) Teziz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Halime ATIK, Doç. Dr. Kazım ÇELİK sorumluluğunda "Öğretmenlerin Girişimci Öğretmen Davranışları Algıları ile Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kâhır Algıları" konulu proje çalışmasına yönelik hazırlanmış olduğu anket/öçek formlarını ilçe yazı gereği Müdürlüğümüze bağlı Denizli ili genelinde bulunan halk eğitim merkezlerinde kadrolu ve ista öğretmenlere uygulanmak istenmektedir.

Yukarıda adı geçen müracaat ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilçe yazıları ekinde belirtilmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarını 2020/2 Nolu "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumlara eğitim-öğretim faaliyetlerini aksettirmeyen şekilde 2022/2023 eğitim-öğretim yılı içinde denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili genelgenin 28. Maddesi ve "Araştırma İzni Başvuru Taahhütnamesi"nin 16. Maddesi gereği sonuç raporunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Süleyman EKİCİ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
16/09/2022
Hamit GENÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı V.

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüzce Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Hamit GENÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı V.

Ek:
1-Anket Formları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : M.Ahif Emoy Mah.29 Ekim Bulv.No:1741
Merkazofendi/DENİZLİ
İnternet Adresi: <http://denizli.meb.gov.tr>
E-Posta: ah20@meb.gov.tr
Kapı Adresi : meb@denizli.kap.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ehys>
Bilgi için: Hİtmetin ERGÜÇ-V.H.K.I. / Sulu GEL.MİŞ-Şef
Telefon No : 0 (258) 234 20 95
Faks : 0 (258) 234 20 95

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://resmiizimza.meb.gov.tr> adresinden 3805-612c-372a-83c4-2662 izinde ile teyit edilebilir.

Bu belge, 6070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması <https://turkiye.gov.tr/evd?eK=6266&eD=B588MPQZBH&eS=267896> adresinden yapılabilir.

Ek 2: Ölçek Kullanım İzinleri

10:02

4.5G

%99

←

📁

🗑️

✉️

⋮

ÖLÇEK KULLANIM İZNI
Gelen Kutusu
☆

H

HALİME ATİK Evvelsi gün
 Alıcılar: mcetin ▾

← ⋮

Değerli Hocam,
 Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Programı Lisansüstü öğrencisiyim. Prof. Dr. **Kazım Çelik** danışmanlığında hazırlayacağım bilimsel çalışmam için "GİRİŞİMCİ ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARI ÖLÇEĞİ" adlı ölçeğinizi izniniz olursa kullanmak istiyorum. Ölçeğinizi, (varsa) kullanım anahtarını ve ölçek geliştirme makalesini gönderebilirseniz minnettar kalırım. İyi çalışmalar diliyorum. Saygılarımla,

Halime ATİK

M

Marmara Evvelsi gün
 Alıcılar: ben ▾

← ⋮

HALİME ATİK

> şunları yazdı (7 Haz 2022 20:01):

[Alıntılanan metni gizle](#)

10:03
4.5G
%99

←
📁
🗑️
✉️
⋮

HALİME ATİK Evvelsi gün
Alicılar: snr312

Değerli Hocam,
Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Programı Lisansüstü öğrencisiyim. Prof. Dr. **Kazım Çelik** danışmanlığında hazırlayacağım bilimsel çalışmam için "Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürü Ölçeği" adlı ölçeğinizi izniniz olursa kullanmak istiyorum. Ölçeğinizi, (varsa) kullanım anahtarını ve ölçek geliştirme makalesini gönderebilirseniz minnettar kalırım.
İyi çalışmalar diliyorum.
Saygılarımla,

Halime ATİK

Soner doğan Evvelsi gün
Alicılar: ben

Merhaba Halide hocam,
İlgili olcegi kullanabilirsiniz, aynı adlı bir makalede yayınlandı, aratarsanız makaleye ulaşırsınız, iyi çalışmalar.

7 Haz 2022 Sal 20:01 tarihinde HALİME ATİK
< > şunu yazdı:

[Alıntılanan metni göster](#)

HALİME ATİK Dün
Alicılar: Kazım

[Alıntılanan metni göster](#)

III
O
<